

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 19 grudnia 1998 r.

Nr 155

TREŚĆ:

Poz.:

USTAWY:

- 1014** — z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych 5773
- 1015** — z dnia 10 grudnia 1998 r. o zmianie ustawy o działalności ubezpieczeniowej 5810
- 1016** — z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej — Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu 5817

1014

USTAWA

z dnia 26 listopada 1998 r.

o finansach publicznych.

DZIAŁ I

Zasady ogólne finansów publicznych

Rozdział 1

Podstawowe definicje

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) pojęcia: środków publicznych, w tym dochodów i przychodów publicznych, wydatków i rozchodów publicznych, deficytu i nadwyżki sektora finansów publicznych oraz państwowego długu publicznego,
- 2) zasady i sposoby zapewnienia jawności i przejrzystości finansów publicznych,
- 3) formy organizacyjno-prawne jednostek należących do sektora finansów publicznych,
- 4) zasady planowania środków publicznych oraz dysponowania nimi,
- 5) zasady zarządzania państwowym długiem publicznym oraz procedury ostrożnościowe i sanacyjne wprowadzane w razie nadmiernego zadłużenia,

6) sposób finansowania deficytu i zasady operacji finansowych dokonywanych przez podmioty sektora finansów publicznych,

7) zakres projektowanych i uchwalanych budżetów opartych na dochodach publicznych, w tym zasady klasyfikacji dochodów i wydatków,

8) zasady opracowywania projektów,

9) zasady uchwalania budżetów,

10) zasady i tryb wykonywania budżetów,

11) odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o Ministrze Finansów, należy przez to rozumieć odpowiednio ministra właściwego do spraw budżetu, ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

Art. 3. 1. Środkami publicznymi są:

- 1) dochody publiczne,
- 2) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi,

- 3) przychody jednostek organizacyjnych i osób prawnych zaliczanych do sektora finansów publicznych, pochodzące z działalności i innych źródeł,
- 4) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, pochodzące:
  - a) ze sprzedaży papierów wartościowych oraz innych operacji finansowych,
  - b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,
  - c) ze spłat pożyczek, udzielonych ze środków publicznych,
  - d) z otrzymanych pożyczek i kredytów.

2. Dochodami publicznymi są:

- 1) daniny publiczne, do których zalicza się podatki oraz inne świadczenia pieniężne, których obowiązkiem ponoszenia na rzecz państwa wynika z odrębnych ustaw,
- 2) pozostałe dochody, do których zalicza się:
  - a) opłaty,
  - b) dochody z mienia, w szczególności z najmu oraz z dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze, dywidendy od wniesionego kapitału,
  - c) dochody ze sprzedaży rzeczy i praw oraz ze świadczenia usług przez jednostki, o których mowa w art. 5 ust. 1,
  - d) dochody ze sprzedaży praw, nie stanowiące przychodów w rozumieniu ust. 1 pkt 4 lit. a),
  - e) spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej,
  - f) inne dochody, uzyskane na podstawie odrębnych przepisów, o ile są pobierane przez organy finansowane z dochodów publicznych lub przez podległe albo nadzorowane przez te organy jednostki, o których mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 4. 1. Środki publiczne mogą być przeznaczane na:

- 1) wydatki publiczne,
- 2) rozchody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Rozchodami publicznymi są:

- 1) spłaty otrzymanych pożyczek i kredytów,
- 2) wykup papierów wartościowych oraz inne operacje finansowe,
- 3) udzielone pożyczki.

Art. 5. 1. Do sektora finansów publicznych zalicza się:

- 1) organy władzy publicznej i podległe im jednostki organizacyjne,
- 2) państwowe osoby prawne oraz inne państwowe jednostki organizacyjne nie objęte Krajowym Reje-

strem Sądowym, których działalność jest finansowana ze środków publicznych w całości lub części, z wyjątkiem:

- a) przedsiębiorstw państwowych,
- b) banków państwowych,
- c) spółek prawa handlowego.

2. Sektor finansów publicznych dzieli się na:

- 1) sektor rządowy,
- 2) sektor samorządowy, obejmujący jednostki samorządu terytorialnego i ich organy oraz podległe tym organom jednostki organizacyjne.

Art. 6. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności:

- 1) pobieranie i gromadzenie dochodów,
- 2) wydatkowanie środków publicznych,
- 3) finansowanie deficytu,
- 4) zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne,
- 5) zarządzanie środkami publicznymi,
- 6) zarządzanie długiem publicznym.

Art. 7. 1. Dodatnia różnica między dochodami publicznymi powiększonymi o środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi, a wydatkami publicznymi, ustalona dla okresu rozliczeniowego, stanowi nadwyżkę sektora finansów publicznych, zaś ujemna różnica jest deficytem sektora finansów publicznych.

2. Dochody i wydatki oraz deficyt lub nadwyżkę sektora finansów publicznych ustala się po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do tego sektora.

Art. 8. Przez potrzeby pożyczkowe budżetu państwa rozumie się środki finansowe niezbędne do sfinansowania deficytu budżetu państwa, spłat wcześniej zaciągniętych zobowiązań, sfinansowania udzielanych przez Skarb Państwa pożyczek oraz wykonywania innych operacji finansowych związanych z długiem Skarbu Państwa.

Art. 9. 1. Przez państwowy dług publiczny rozumie się nominalne zadłużenie podmiotów sektora finansów publicznych ustalone po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do tego sektora.

2. Przez dług Skarbu Państwa rozumie się nominalne zadłużenie Skarbu Państwa.

Art. 10. 1. Państwowy dług publiczny obejmuje zobowiązania sektora finansów publicznych z następujących tytułów:

- 1) wyemitowanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności pieniężne,
- 2) zaciągniętych kredytów i pożyczek,
- 3) przyjętych depozytów,
- 4) wymagalnych zobowiązań:
  - a) jednostek budżetowych,
  - b) wynikających z ustaw i orzeczeń sądu, udzielonych poręczeń i gwarancji oraz innych tytułów.

2. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa, uwzględniające w szczególności podstawowe kategorie przedmiotowe i podmiotowe zadłużenia oraz okresy zapadalności.

Rozdział 2

Jawność i przejrzystość finansów publicznych

Art. 11. 1. Finanse publiczne są jawne.

2. Jawność finansów publicznych jest realizowana, z zastrzeżeniem ust. 3, w szczególności przez:

- 1) jawność sejmowej debaty budżetowej i debat budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) jawność sejmowej debaty nad sprawozdaniem z wykonania budżetu państwa i debat nad wykonaniem sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) podawanie do publicznej wiadomości:
  - a) kwot dotacji udzielanych z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
  - b) zbiorczych danych dotyczących finansów publicznych przez Ministra Finansów,
- 4) udostępnianie corocznych sprawozdań dotyczących finansów i działalności jednostek należących do sektora finansów publicznych.

3. Jawność finansów publicznych wyłącza się w stosunku do tych środków publicznych, których pochodzenie lub przeznaczenie zostało uznane za tajemnicę państwową na podstawie odrębnych przepisów lub jeżeli wynika to z umów międzynarodowych.

4. Jednostki sektora finansów publicznych stosują jednolite zasady rachunkowości.

Art. 12. 1. Minister Finansów ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”:

- 1) kwotę:
  - a) państwowego długu publicznego,
  - b) niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych,

- c) długu Skarbu Państwa,
- d) niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,

2) relacje do produktu krajowego brutto:

- a) kwoty państwowego długu publicznego,
- b) łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych do produktu krajowego brutto,
- c) kwoty długu Skarbu Państwa,
- d) łącznej kwoty długu Skarbu Państwa powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa do produktu krajowego brutto.

2. Ogłoszenie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 1, jest dokonywane w odniesieniu do:

- 1) roku budżetowego — w terminie do dnia 31 maja roku następnego,
- 2) pierwszej połowy roku budżetowego — w terminie do dnia 30 września tego roku.

3. Ogłoszenie relacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, dokonywane jest dla stanu za rok budżetowy — w terminie do dnia 31 maja roku następnego.

4. Podstawą obliczenia relacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest wielkość produktu krajowego brutto ogłaszana przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 13. 1. Dochody i wydatki publiczne oraz przychody, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3, klasyfikuje się według:

- 1) działów i rozdziałów, określających rodzaj działalności,
- 2) paragrafów określających rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku.

2. Przychody, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4, oraz rozchody, o których mowa w art. 4 ust. 2, klasyfikuje się według paragrafów określających źródło przychodu lub rodzaj rozchodu.

3. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółową klasyfikację dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów, z uwzględnieniem zasad Polskiej Klasyfikacji Działalności.

4. Minister Finansów może określić w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, klasyfikację wydatków o większej szczegółowości niż określona w ust. 1 dla zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.

Art. 14. 1. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) jednolity plan kont dla jednostek sektora finansów publicznych,
- 2) szczególne zasady rachunkowości oraz plany kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych oraz jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) zasady rachunkowości oraz plany kont dla organów podatkowych w zakresie poboru i rozliczenia podatków, opłat oraz innych niepodatkowych należności budżetu, do których ustalania lub określania uprawnione są organy podatkowe.

2. Plany kont, o których mowa w ust. 1, powinny uwzględniać zasady określone w przepisach ustawy o rachunkowości i standardach międzynarodowych, z tym że:

- 1) dochody i wydatki będą ujmowane w terminie ich zapłaty, niezależnie od rocznego budżetu, którego dotyczą,
- 2) będą ujmowane również wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność dochodów i wydatków, a w zakresie wydatków — także zaangażowanie środków,
- 3) odsetki od nieterminowych płatności będą naliczane i ewidencjonowane nie później niż na koniec każdego kwartału,
- 4) przeszacowanie wartości aktywów i pasywów dewizowych według bieżących kursów walutowych będzie dokonywane nie później niż na koniec kwartału,
- 5) zadłużenie będzie wyceniane według wartości emisyjnej powiększonej o narosłe kwoty z tytułu oprocentowania,
- 6) należności i zobowiązania nominowane w walutach obcych będą wycenione również według bieżących kursów walutowych.

3. Szczególne zasady rachunkowości dotyczą:

- 1) ewidencji wykonania budżetu,
- 2) ewidencji majątku trwałego stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) wyceny poszczególnych składników aktywów i pasywów,
- 4) sporządzania sprawozdań finansowych.

Art. 15. 1. Jednostki sektora finansów publicznych sporządzają sprawozdania z wykonania procesów, o których mowa w art. 6, zwane dalej „sprawozdaniami budżetowymi”.

2. Minister Finansów określa, po zasięgnięciu opinii Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje, formy, terminy i zasady sporządzania sprawozdań budżetowych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz z wykonania planów finansowych:
  - a) jednostek budżetowych,
  - b) zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych, środków specjalnych jednostek budżetowych,
  - c) funduszy celowych,
  - d) pozostałych jednostek sektora finansów publicznych,
- 2) rodzaje i zasady sporządzania sprawozdań w zakresie państwowego długu publicznego oraz poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych,
- 3) zasady sporządzania zbiorczych, skonsolidowanych sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) zasady sporządzania łącznych, skonsolidowanych sprawozdań budżetowych dysponentów części budżetowych i budżetu państwa,
- 5) jednostki obowiązane do sporządzania poszczególnych rodzajów sprawozdań finansowych, w tym budżetowych, których mogą dotyczyć szczególnie zasady rachunkowości, terminy sporządzania tych sprawozdań oraz odbiorców sprawozdań.

3. Zbiorcze roczne sprawozdanie z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego sporządza Prezes Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 16. 1. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości zbiorcze dane dotyczące ogółu operacji finansowych sektora finansów publicznych, obejmujące w szczególności dochody i wydatki, zobowiązania i należności, gwarancje i poręczenia.

2. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości, w terminach, o których mowa w art. 12 ust. 2, informacje obejmujące:

- 1) kwotę deficytu lub nadwyżki budżetu państwa,
- 2) kwotę długu Skarbu Państwa,
- 3) wykaz udzielonych przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji, z wymienieniem podmiotów, których te poręczenia i gwarancje dotyczą,
- 4) wykaz osób prawnych i fizycznych, którym umorzono znaczące kwoty zaległości podatkowych, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonej kwoty i przyczyn umorzenia.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość kwot oraz sposób podawania do publicznej wiadomości wykazu, o którym mowa w ust. 2 pkt 4.

Rozdział 3

Formy organizacyjno-prawne jednostek sektora finansów publicznych

Art. 17. Jednostki sektora finansów publicznych mogą być tworzone jedynie w formach przewidzianych ustawą.

Art. 18. 1. Jednostkami budżetowymi są takie jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Jednostka budżetowa prowadzi gospodarkę finansową według zasad określonych w ustawie.

3. Jednostki budżetowe tworzą, łączą i likwidują:

- 1) ministrowie, kierownicy urzędów centralnych i wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odrębnych przepisów — państwowe jednostki budżetowe,
- 2) organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego — gminne, powiatowe lub wojewódzkie jednostki budżetowe.

4. Likwidując jednostkę budżetową organ, o którym mowa w ust. 3, określa przeznaczenie mienia znajdującego się w użytkowaniu jednostki; w przypadku państwowej jednostki budżetowej decyzja o przeznaczeniu tego mienia podejmowana jest w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do łączenia jednostek budżetowych.

6. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków, zwany dalej „planem finansowym”.

Art. 19. 1. Zakładami budżetowymi są takie jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, które:

- 1) odpłatnie wykonują wyodrębnione zadania,
- 2) pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych, z zastrzeżeniem ust. 7 i 8.

2. Zakłady budżetowe tworzą, łączą i likwidują:

- 1) ministrowie, kierownicy urzędów centralnych lub wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odrębnych przepisów — państwowe zakłady budżetowe,
- 2) organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego — gminne, powiatowe lub wojewódzkie zakłady budżetowe.

3. Organ, o którym mowa w ust. 2, likwidując zakład budżetowy, określa przeznaczenie mienia znajdu-

jącego się w użytkowaniu zakładu; w przypadku państwowego zakładu budżetowego decyzja o przeznaczeniu tego mienia podejmowana jest w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do łączenia zakładów budżetowych.

5. Należności i zobowiązania zlikwidowanego zakładu budżetowego przejmuje organ, który go zlikwidował.

6. Podstawą gospodarki finansowej zakładu budżetowego jest roczny plan finansowy, obejmujący przychody i wydatki stanowiące koszty działalności oraz stan środków obrotowych i rozliczenia z budżetem.

7. Zakład budżetowy może otrzymywać z budżetu dotację przedmiotową.

8. W zakresie określonym w odrębnych przepisach zakład budżetowy może otrzymywać dotację podmiotową lub dotację celową na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

9. Nowo tworzonemu zakładowi budżetowemu może być przyznana jednorazowa dotacja z budżetu na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.

10. Łącznie dotacje dla zakładu budżetowego nie mogą przekroczyć 50% jego dochodów własnych.

11. Zakład budżetowy dokonuje wpłat do budżetu nadwyżek środków obrotowych, ustalonych na koniec okresu rozliczeniowego.

12. W planie finansowym zakładu budżetowego wyodrębnia się w szczególności:

- 1) przychody własne,
- 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 3) wydatki na wynagrodzenia i składniki naliczane od wynagrodzeń,
- 4) wydatki inwestycyjne.

13. W planie finansowym zakładu budżetowego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku w przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i wydatków, pod warunkiem że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu ani zwiększenia dotacji z budżetu.

Art. 20. 1. Gospodarstwem pomocniczym jest wyodrębniona z jednostki budżetowej, pod względem organizacyjnym i finansowym, część jej podstawowej działalności lub działalność uboczna.

2. Gospodarstwo pomocnicze pokrywa koszty swojej działalności z uzyskiwanych przychodów własnych, z zastrzeżeniem ust. 7.

3. Gospodarstwo pomocnicze tworzy i likwiduje kierownik jednostki budżetowej, po uprzednim uzyskaniu zgody:

- 1) właściwego ministra, kierownika urzędu centralnego lub wojewody — w przypadku gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,
- 2) zarządu jednostki samorządu terytorialnego — w przypadku gospodarstw pomocniczych gminnych, powiatowych i wojewódzkich jednostek budżetowych.

4. Tworząc gospodarstwo pomocnicze kierownik jednostki budżetowej określa nazwę i siedzibę gospodarstwa pomocniczego, nazwę i siedzibę jednostki budżetowej, przedmiot działalności wyodrębnionej z zakresu działalności jednostki budżetowej oraz składniki majątkowe przydzielone gospodarstwu przez jednostkę budżetową.

5. Składniki majątkowe, należności i zobowiązania zlikwidowanego gospodarstwa pomocniczego przejmuje jednostka budżetowa, przy której funkcjonowało gospodarstwo.

6. Podstawą gospodarki finansowej gospodarstwa pomocniczego jest roczny plan finansowy obejmujący przychody, wydatki stanowiące koszty działalności, rachunek wyników, stan środków obrotowych i rozliczenia z budżetem.

7. Gospodarstwo pomocnicze może otrzymywać z budżetu dotacje przedmiotowe.

8. Nowo utworzone gospodarstwo pomocnicze jednostki budżetowej może otrzymać z budżetu dotację na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.

9. Sprzedaży usług na rzecz macierzystej jednostki budżetowej gospodarstwo pomocnicze dokonuje według kosztów własnych.

10. Gospodarstwo pomocnicze wpłaca do budżetu połowę osiągniętego zysku.

11. W planie finansowym gospodarstwa pomocniczego jednostki budżetowej wyodrębnia się w szczególności:

- 1) przychody własne,
- 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 3) wydatki na wynagrodzenia i składki naliczane od wynagrodzeń.

12. W planie finansowym gospodarstwa pomocniczego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku w przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i wydatków, pod warunkiem że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu ani zwiększenia dotacji z budżetu.

Art. 21. 1. Środki specjalne są środkami finansowymi, gromadzonymi przez jednostki budżetowe na wyodrębnionych rachunkach bankowych:

- 1) na podstawie odrębnych ustaw oraz uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) z tytułu spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej,
- 3) z tytułu odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie oddane jednostce budżetowej w zarząd bądź w użytkowanie,
- 4) z tytułu sprzedaży zapasów środków materiałowych przechowywanych w celach mobilizacyjnych.

2. Środki specjalne przeznacza się na:

- 1) cele wskazane w ustawie lub uchwale, na podstawie której utworzono te środki,
- 2) cele wskazane przez darczyńcę lub spadkodawcę,
- 3) remont lub odtworzenie mienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 4.

3. Roczny plan finansowy obejmujący przychody i wydatki środków specjalnych sporządza się dla środków specjalnych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 4.

4. Plan finansowy dla środków specjalnych pochodzących ze źródeł, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, sporządza się na okres, w którym środki te będą wydatkowane.

5. W planach finansowych środków specjalnych, o których mowa w ust. 3, wyodrębnia się w szczególności:

- 1) wynagrodzenia i składki naliczane od wynagrodzeń,
- 2) wydatki inwestycyjne.

Art. 22. 1. Funduszem celowym jest fundusz ustawowo powołany przed dniem wejścia w życie ustawy, którego przychody pochodzą z dochodów publicznych, a wydatki przeznaczone są na realizację wyodrębnionych zadań.

2. Fundusz celowy może działać jako osoba prawna lub stanowić wyodrębniony rachunek bankowy, którym dysponuje organ wskazany w ustawie tworzącej fundusz.

3. Fundusz celowy, który realizuje zadania wyodrębnione z budżetu:

- 1) państwa — jest państwowym funduszem celowym,
- 2) gminy, powiatu lub województwa — jest gminnym, powiatowym lub wojewódzkim funduszem celowym.

4. Podstawą gospodarki finansowej funduszu celowego jest roczny plan finansowy.

5. Wydatki funduszu celowego mogą być dokonywane, z zastrzeżeniem ust. 6, tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących bieżące przychody, w tym dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego i pozostałości środków z okresów poprzednich.

6. Fundusze celowe mogą zaciągać kredyty i pożyczki, o ile ustawa tworząca fundusz tak stanowi.

7. Szczegółowe zasady gospodarki finansowej państwowego funduszu celowego, w zakresie nie uregulowanym ustawą tworzącą fundusz, określa, w drodze rozporządzenia, minister nadzorujący państwowy fundusz celowy, w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 23. Skarb Państwa nie może tworzyć fundacji.

Rozdział 4

Zasady gospodarki finansowej podmiotów sektora finansów publicznych

Art. 24. 1. Sposób gromadzenia środków publicznych z poszczególnych tytułów określają odrębne ustawy.

2. Środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków, chyba że odrębna ustawa stanowi inaczej.

3. Ograniczenia wynikającego z ust. 2 nie stosuje się do:

- 1) wydatków finansowanych z kredytów udzielonych przez międzynarodowe instytucje finansowe,
- 2) wydatków finansowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych nie podlegających zwrotowi,
- 3) jednostek prowadzących działalność gospodarczą.

Art. 25. 1. Prawo realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych przysługuje ogółowi podmiotów, chyba że ustawy stanowią inaczej.

2. Podmiot wnioskujący o przyznanie środków publicznych na realizację wyodrębnionego zadania powinien przedstawić ofertę wykonania zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, gwarantującą wykonanie zadania w sposób efektywny, oszczędny i terminowy.

Art. 26. 1. Ujęte w budżetach jednostek sektora finansów publicznych:

- 1) dochody — stanowią prognozy ich wielkości,
- 2) wydatki i rozchody — stanowią nieprzekraczalny limit.

2. Ujęte w rocznych planach finansowych jednostek sektora finansów publicznych:

- 1) przychody — stanowią prognozy ich wielkości,

2) wydatki — mogą ulec zmianie, jeżeli:

- a) zrealizowano przychody wyższe od prognozowanych,
- b) zmiana wydatków nie spowoduje zwiększenia dotacji z budżetu oraz nie zmniejszy wielkości planowanych wpłat do budżetu albo zysków oraz planowanego stanu środków na dzień 31 grudnia roku objętego planowaniem.

3. Zmiany przychodów i wydatków, o których mowa w ust. 2, wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym.

Art. 27. 1. Zamieszczenie w budżecie państwa dochodów z określonych źródeł lub wydatków na określone cele nie stanowi podstawy roszczeń bądź zobowiązań państwa wobec osób trzecich ani roszczeń tych osób wobec państwa.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do wydatków budżetu państwa na subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego.

3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 28. 1. Wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokości ustalonych w ustawie budżetowej, uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego i w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

2. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków.

3. Wydatki publiczne powinny być dokonywane:

- 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań,
- 3) w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

4. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują zakupów dostaw, usług i robót budowlanych na zasadach określonych w przepisach ustawy o zamówieniach publicznych.

5. Planowanie i dokonywanie wydatków na realizację każdego kolejnego etapu programu wieloletniego poprzedzane jest analizą i oceną efektów uzyskanych w etapach poprzednich.

Art. 29. 1. Minister Finansów, w porozumieniu z dysponentami części budżetowych, o których mowa w art. 67 ust. 4, opracowuje harmonogram realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.

2. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego opracowuje harmonogram realizacji dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

3. Dysponent części budżetowej oraz zarząd jednostki samorządu terytorialnego informują podległe i nadzorowane jednostki o harmonogramie, o którym mowa w ust. 1 i 2.

4. Realizacja wydatków powinna być dokonywana zgodnie z harmonogramem, o którym mowa w ust. 1 i 2.

5. Dla poniesienia jednorazowego wydatku wyższego niż wielkość wynikająca z harmonogramu niezbędne jest uzyskanie zgody odpowiednio Ministra Finansów bądź zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

6. Jednostki sektora finansów publicznych mogą zaciągać zobowiązania do wysokości wynikającej z planu wydatków jednostki, pomniejszonej o wydatki na wynagrodzenia i uposażenia oraz o obligatoryjne wpłaty płatnika.

7. Dysponent części budżetowej lub zarząd jednostki samorządu terytorialnego może ustalić dla podległych jednostek dodatkowe ograniczenia zaciągania zobowiązań bądź dokonywania wydatków.

Art. 30. Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych nie podlegające zwrotowi są:

- 1) przeznaczane wyłącznie na cele określone w umowie międzynarodowej lub deklaracji dawcy,
- 2) wydatkowane zgodnie z procedurami zawartymi w tej umowie lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystywaniu.

Art. 31. 1. Przedstawiane Radzie Ministrów projekty aktów prawnych, których skutkiem finansowym może być zwiększenie wydatków lub zmniejszenie dochodów podmiotów sektora finansów publicznych w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów, wymagają określenia wysokości tych skutków i uprzedniego ich zaopiniowania przez Ministra Finansów.

2. Wydanie przez organ administracji rządowej aktu normatywnego wywołującego skutki finansowe dla budżetu państwa, nie przewidziane w danej części budżetowej, wymaga porozumienia z Ministrem Finansów.

3. Projekt ustawy skutkującej zmianą poziomu dochodów własnych bądź wydatków jednostek samorządu terytorialnego wymaga określenia wysokości skutków tych zmian oraz zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

4. Rada Ministrów przekazując do Sejmu projekt ustawy, o którym mowa w ust. 3, załącza opinię Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Art. 32. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej

jednostek budżetowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych oraz szczegółowe zasady i terminy rocznych rozliczeń i wpłat do budżetu, z uwzględnieniem:

- 1) zasad i trybu sporządzania planów finansowych oraz dokonywania zmian w tych planach,
- 2) trybu pobierania dochodów i dokonywania wydatków państwowych jednostek budżetowych,
- 3) sposobu ustalania nadwyżki środków obrotowych w zakładach budżetowych,
- 4) terminów i sposobu ustalania zaliczkowych wpłat do budżetu:
  - a) nadwyżki środków obrotowych zakładów budżetowych,
  - b) połowy zysku gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych,
- 5) specyfiki działalności jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw obrony narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz jednostek organizacyjnych działających poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 33. 1. Jednostki będące państwowymi osobami prawnymi, a zaliczone do sektora finansów publicznych, sporządzają plany finansowe zgodnie z przepisami stanowiącymi podstawę ich utworzenia, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, wyodrębniają w planach finansowych:

- 1) przychody własne,
- 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) wydatki:
  - a) na wynagrodzenia i składki naliczane od wynagrodzeń,
  - b) majątkowe.

3. Plany finansowe jednostek, o których mowa w ust. 1, po ich zatwierdzeniu bądź uchwaleniu przez organ wskazany w przepisach, na podstawie których jednostka została utworzona, przekazywane są Ministrowi Finansów w terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia bądź uchwalenia.

4. W przypadku osiągnięcia przychodów wyższych niż ujęte w planie finansowym, państwowe osoby prawne, o których mowa w ust. 1, dokonują odpowiednich zmian w planie wydatków.

Art. 34. 1. Spłata należności pieniężnych, do których nie stosuje się przepisów ustawy — Ordynacja podatkowa, przypadających na podstawie przepisów szczególnych państwowym jednostkom sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 18—22, może być,

w szczególnie uzasadnionych przypadkach, umarzana, odraczana lub rozkładana na raty.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłat należności, o których mowa w ust. 1, a także wskazuje organy do tego uprawnione, z uwzględnieniem:

- 1) przesłanek uzasadniających umorzenie, odroczenie lub rozłożenie na raty należności,
- 2) rodzaju i zakresu udzielonych ulg w spłaceniu należności,
- 3) wskazania organów właściwych do umarzania należności, odraczania lub rozkładania na raty w zależności od wysokości kwot udzielonej ulgi.

3. Egzekucja należności, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem należności o charakterze cywilnoprawnym, następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 35. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, prawa i obowiązki głównego księgowego budżetu państwa, głównych księgowych części budżetowych, państwowych jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz skarbników i głównych księgowych jednostek samorządu terytorialnego.

DZIAŁ II

Państwowy dług publiczny

Rozdział 1

Zasady ogólne

Art. 36. 1. Łączną kwotę państwowego długu publicznego z tytułów, o których mowa w art. 10 ust. 1, oblicza się jako wartość nominalną zobowiązań, przy wyłączeniu wzajemnych zobowiązań podmiotów sektora finansów publicznych.

2. Przez wartość nominalną zobowiązania rozumie się:

- 1) wartość nominalną wyemitowanych papierów wartościowych,
- 2) wartość nominalną zaciągniętej pożyczki, kredytu lub innego zobowiązania, to jest kwotę świadczenia głównego, należną do zapłaty w dniu wymagalności zobowiązania.

3. Wartość nominalna zobowiązań indeksowanych lub kapitalizowanych odpowiada początkowej wartości nominalnej z uwzględnieniem przyrostu kapitału, wynikającego z indeksacji lub kapitalizacji, naliczonego na koniec okresu sprawozdawczego.

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się do obliczania kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwa-

rancji nie zaliczanych do państwowego długu publicznego, a także odpowiednio do obliczania długu Skarbu Państwa oraz kwot zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji nie zaliczanych do długu Skarbu Państwa.

5. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania:

- 1) wartości zobowiązań zaliczanych do:
  - a) państwowego długu publicznego,
  - b) długu Skarbu Państwa,
- 2) wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji,
- 3) kwoty przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji.

Art. 37. 1. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad sektorem finansów publicznych w zakresie przestrzegania zasady stanowiącej, iż państwowy dług publiczny, powiększony o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji, nie może przekroczyć 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto.

2. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad stanem długu Skarbu Państwa w celu zapewnienia przestrzegania zasady, o której mowa w ust. 1.

Art. 38. 1. Minister Finansów ustala strategię zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz państwowym długiem publicznym, obejmujących w szczególności:

- 1) stabilność makroekonomiczną gospodarki i jej zdolność do rozwoju,
- 2) bezpieczeństwo finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa,
- 3) koszty obsługi długu Skarbu Państwa,
- 4) kształtowanie struktury zadłużenia,
- 5) wpływ prowadzonych operacji dłużnych na krajowy rynek finansowy.

2. Minister Finansów opracowuje trzyletnią strategię oddziaływania na dług sektora finansów publicznych.

3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, Minister Finansów przedkłada Radzie Ministrów do zatwierdzenia.

4. Rada Ministrów po zatwierdzeniu dokumentów, o których mowa w ust. 1, przedkłada je Sejmowi wraz z uzasadnieniem projektu ustawy budżetowej.

Art. 39. Jeżeli odzyskanie wierzytelności Skarbu Państwa, powstałych w związku z udzielonymi poręczeniami lub gwarancjami, nie jest możliwe w pełnej wysokości, Rada Ministrów może wyrazić zgodę na ich sprzedaż poniżej kwoty wynikającej z prawidłowego obliczenia.

Rozdział 2

**Finansowanie potrzeb pożyczkowych
budżetu państwa**

Art. 40. Minister Finansów, celem sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, o których mowa w art. 8, oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa, jest upoważniony do:

- 1) zaciągania zobowiązań finansowych w imieniu Skarbu Państwa, w szczególności w drodze emisji papierów wartościowych oraz zaciągania pożyczek i kredytów na rynku krajowym i zagranicznym,
- 2) spłaty zaciągniętych zobowiązań, o których mowa w pkt 1,
- 3) przeprowadzania innych operacji finansowych związanych z zarządzaniem długiem, w tym operacji związanych z finansowymi instrumentami pochodnymi.

Art. 41. 1. Minister Finansów realizuje zadania wynikające z zarządzania długiem Skarbu Państwa, w szczególności poprzez:

- 1) dokonywanie wszelkich czynności prawnych i faktycznych związanych z:
  - a) pozyskiwaniem zwrotnych środków finansujących potrzeby pożyczkowe budżetu państwa,
  - b) obsługą zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych oraz zaciągniętych kredytów i pożyczek,
- 2) zarządzanie wolnymi środkami budżetu państwa, a także zarządzanie aktywami finansowymi Skarbu Państwa, w tym środkami publicznymi wyodrębnionymi w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa.

2. Zarządzanie wolnymi środkami, o których mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności ich lokowanie na rynku finansowym.

3. Zarządzanie aktywami finansowymi, o których mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności wykonywanie operacji i działań na rynkach finansowych, które wpływają na zmianę struktury zadłużenia Skarbu Państwa, w celu:

- 1) zwiększenia bezpieczeństwa finansowego potrzeb pożyczkowych budżetu państwa,
- 2) obniżenia ryzyka i kosztów obsługi długu Skarbu Państwa,
- 3) realizacji innych celów zarządzania długiem Skarbu Państwa, określonych w strategii, o której mowa w art. 38.

Art. 42. 1. Z chwilą wykupu skarbowe papiery wartościowe podlegają umorzeniu.

2. Nie podlegają umorzeniu skarbowe papiery wartościowe nabywane przez Skarb Państwa w celu zarządzania długiem Skarbu Państwa.

Art. 43. 1. Skarb Państwa może zaciągać pożyczki i kredyty wyłącznie na finansowanie potrzeb budżetu państwa, o których mowa w art. 8.

2. W imieniu Skarbu Państwa pożyczki i kredyty mogą być zaciągane, z zastrzeżeniem ust. 3, wyłącznie przez Ministra Finansów.

3. W przypadku zaciągania pożyczki lub kredytu w drodze umowy międzynarodowej, w której wymagane jest, aby organem działającym w imieniu pożyczkobiorcy (kredytobiorcy) był rząd, Rada Ministrów upoważnia Ministra Finansów do podpisania umowy i określa warunki jej wykonywania.

4. Kwota zaciągniętych pożyczek i kredytów, o których mowa w ust. 1, nie może przekroczyć limitu przyrostu zadłużenia określonego w ustawie budżetowej.

Art. 44. Do zaciągania pożyczek i kredytów przez Skarb Państwa, emisji skarbowych papierów wartościowych oraz innych operacji związanych bezpośrednio z zarządzaniem państwowym długiem publicznym, nie stosuje się przepisów ustawy, o której mowa w art. 28 ust. 4.

Rozdział 3

Procedury ostrożnościowe i sanacyjne

Art. 45. 1. W przypadku gdy wartość relacji łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji, udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych, do produktu krajowego brutto, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), ogłoszonej i obliczonej zgodnie z art. 12 ust. 3 i 4:

1) jest większa od 50%, a nie większa od 55%, to:

- a) Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej, w którym relacja deficytu budżetu państwa do dochodów budżetu państwa nie może być wyższa niż analogiczna relacja z roku bieżącego,
- b) relacja, o której mowa w lit. a), stanowi górne ograniczenie relacji deficytu każdej jednostki samorządu terytorialnego do jej dochodów, jaka może zostać uchwalona w budżecie jednostki samorządu terytorialnego,

2) jest większa od 55%, a mniejsza od 60%, to:

- a) Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej, przyjmując jako górne ograniczenie deficytu jego poziom zapewniający, że relacja długu Skarbu Państwa powiększonego o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa do produktu krajowego brutto przewidywana na koniec roku budżetowego, którego dotyczy projekt usta-

wy, będzie niższa od relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. d), ogłoszonej i obliczonej zgodnie z art. 12 ust. 3 i 4,

- b) górne ograniczenie relacji deficytu każdej jednostki samorządu terytorialnego do jej dochodów, jaka może zostać uchwalona w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, określone w ust. 1 pkt 1 lit. b), zostaje zmniejszone poprzez pomnożenie przez współczynnik R, wyliczany w następujący sposób:

$$R = (0,6 - \text{PDP/PKB}) : 0,05,$$

gdzie PKB — produkt krajowy brutto, PDP — państwowy dług publiczny, powiększony o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty tego sektora, oznaczają wielkości ogłoszone za poprzedni rok budżetowy,

- c) Rada Ministrów przedstawia Sejmowi program sanacyjny mający na celu obniżenie relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b),
- 3) jest równa lub większa od 60%, to:
- poczynając od siódmego dnia po dniu ogłoszenia relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), podmioty sektora finansów publicznych nie mogą udzielać nowych poręczeń i gwarancji,
  - Rada Ministrów, najpóźniej w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), przedstawia Sejmowi program sanacyjny mający na celu ograniczenie przedmiotowej relacji do poziomu poniżej 60%,
  - w kolejnym roku budżetowym obowiązuje zakaz udzielania nowych poręczeń i gwarancji przez podmioty sektora finansów publicznych,
  - w projekcie ustawy budżetowej na kolejny rok budżetowy nie zawiera się deficytu budżetu państwa, a budżety jednostek samorządu terytorialnego uchwała się nie zawierając w nich deficytu.

2. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a) i b) oraz pkt 3 lit. d), nie stosuje się do kwot deficytu jednostek samorządu terytorialnego lub budżetu państwa sfinansowanych nadwyżką budżetową z lat poprzednich, a w przypadku deficytu budżetu państwa, także sfinansowanych przychodami budżetu państwa pochodzącymi ze sprzedaży wydzielonych aktywów Skarbu Państwa, a wydatkowanymi na sfinansowanie reformy systemu ubezpieczenia społecznego, zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 1997 r. o wykorzystaniu wpływów z prywatyzacji części mienia Skarbu Państwa na cele związane z reformą systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 106, poz. 673).

Art. 46. Program sanacyjny obejmuje:

- podanie przyczyn kształtowania się relacji państwowego długu publicznego, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b),
- program przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie do ograniczenia relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), uwzględniający analizę

limitów ilościowych i innych uwarunkowań prawnych,

- trzyletnią prognozę dotyczącą relacji państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto wraz z przewidywanym rozwojem sytuacji makroekonomicznej kraju.

Art. 47. Przepisów art. 45 i 46 nie stosuje się w przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, uniemożliwiającego lub w znacznym stopniu utrudniającego wykonanie programu sanacyjnego.

Rozdział 4

Ogólne zasady zaciągania zobowiązań przez inne niż Skarb Państwa podmioty sektora finansów publicznych

Art. 48. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować papiery wartościowe na:

- pokrycie występującego w ciągu roku niedoboru budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- finansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach jednostki samorządu terytorialnego.

2. Zaciągnięte kredyty i pożyczki oraz wyemitowane papiery wartościowe, z przeznaczeniem na cel, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, podlegają spłacie lub wykupowi w tym samym roku, w którym zostały zaciągnięte lub wyemitowane.

Art. 49. 1. Suma zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz zobowiązań z wyemitowanych papierów wartościowych, o których mowa w art. 48 ust. 1, nie może przekroczyć kwoty określonej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego.

2. W przypadku ubiegania się przez jednostkę samorządu terytorialnego o udzielenie kredytu lub pożyczki, a także w przypadku zamiaru emisji przez jednostkę samorządu terytorialnego papierów wartościowych, regionalna izba obrachunkowa, na wniosek jednostki samorządu terytorialnego, wydaje opinię o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki lub wykupu papierów wartościowych.

3. Opinia, o której mowa w ust. 2, jest przekazywana przez jednostkę samorządu terytorialnego podmiotowi udzielającemu pożyczki lub kredytu oraz podawana jest do wiadomości podmiotom, do których kierowana jest oferta nabycia papierów wartościowych.

Art. 50. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać jedynie takie zobowiązania finansowe, z przeznaczeniem na cel, o którym mowa w art. 48 ust. 1 pkt 2, których koszty obsługi są ponoszone co najmniej raz do roku, przy czym:

- dyskonto od emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego papierów wartościowych nie może przekraczać 5% wartości nominalnej,

2) kapitalizacja odsetek jest niedopuszczalna.

2. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio do podmiotów sektora finansów publicznych innych niż Skarb Państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 51. 1. Jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty sektora finansów publicznych, z wyjątkiem Skarbu Państwa, nie mogą zaciągać zobowiązań finansowych, których maksymalna wartość nominalna, wyrażona w złotych, nie została ustalona w dniu zawierania transakcji.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których nie stosuje się ograniczeń, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności kredyty i pożyczki z instytucji międzynarodowych lub od pożyczkodawców rządowych.

Art. 52. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać poręczeń i gwarancji, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy. Łączna kwota poręczeń i gwarancji określana jest w uchwale budżetowej.

2. Poręczenia i gwarancje, o których mowa w ust. 1, są terminowe i udzielane do określonej kwoty.

Rozdział 5

Zasady i tryb emisji papierów wartościowych oraz zaciągania kredytów i pożyczek przez Skarb Państwa

Art. 53. 1. Skarbowy papier wartościowy jest papierem wartościowym, w którym Skarb Państwa stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela takiego papieru, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia, które może mieć charakter pieniężny lub niepieniężny.

2. Skarbowe papiery wartościowe mogą być emitowane lub wystawiane w granicach limitu zadłużenia, określonego w ustawie budżetowej.

3. Skarbowe papiery wartościowe opiewające na świadczenia pieniężne mogą być emitowane lub wystawiane wyłącznie przez Ministra Finansów.

4. Skarbowe papiery wartościowe opiewające na świadczenia niepieniężne emituje Minister Skarbu Państwa w porozumieniu z Ministrem Finansów.

5. Skarb Państwa odpowiada całym majątkiem za zobowiązania wynikające z wyemitowanych lub wystawionych skarbowych papierów wartościowych.

Art. 54. Skarbowe papiery wartościowe mogą być emitowane lub wystawiane jako papiery wartościowe o pierwotnym terminie wykupu:

- 1) krótszym niż jeden rok (do 364 dni włącznie), do których zalicza się w szczególności bony skarbowe (krótkoterminowe skarbowe papiery wartościowe),

- 2) nie krótszym niż jeden rok (365 dni), do których zalicza się w szczególności obligacje skarbowe.

Art. 55. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, warunki emitowania danego rodzaju skarbowych papierów wartościowych, dotyczące emisji, a w szczególności:

- 1) limit kwoty emisji lub sposób jego ustalenia, określający granice zaciągania przez Skarb Państwa zobowiązań z tytułu emisji skarbowych papierów wartościowych danego rodzaju,
- 2) jednostkową wartość nominalną,
- 3) walutę, w której następuje emisja, lub sposób określenia waluty emisji,
- 4) zasady i tryb sprzedaży, w tym termin lub sposób ustalenia ceny sprzedaży emitowanych papierów wartościowych na rynku pierwotnym,
- 5) podmioty, którym skarbowe papiery wartościowe danej emisji są oferowane do nabycia na rynku pierwotnym,
- 6) ograniczenia co do obrotu imiennymi skarbowymi papierami wartościowymi na rynku pierwotnym i wtórnym,
- 7) sposób realizacji świadczeń z tytułu skarbowych papierów wartościowych.

Art. 56. 1. Minister Finansów określi poprzez wydanie listu emisyjnego szczegółowe warunki emisji skarbowych papierów wartościowych dotyczące treści świadczeń wynikających ze skarbowego papieru wartościowego i sposób ich realizacji.

2. Minister Finansów może upoważnić inny podmiot do wydania listu emisyjnego dotyczącego skarbowych papierów wartościowych przeznaczonych na rynki finansowe.

3. List emisyjny zawiera w szczególności:

- 1) datę emisji,
- 2) powołanie podstawy prawnej emisji,
- 3) wartość nominalną tej emisji,
- 4) cenę sprzedaży,
- 5) stopę procentową lub sposób jej obliczania,
- 6) określenie sposobu, miejsca i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych,
- 7) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji,
- 8) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.

4. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości szczegółowe warunki danej emisji. Podanie do publicznej wiadomości listu emisyjnego jest warunkiem dojścia emisji do skutku.

Art. 57. Bon skarbowy jest krótkoterminowym papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży w kraju na rynku pierwotnym z dyskontem i wykupywanym według wartości nominalnej, po upływie okresu, na jaki został wyemitowany.

Art. 58. 1. Obligacja skarbowa jest papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży w kraju lub za granicą, oprocentowanym w postaci dyskonta lub odsetek.

2. Obligacja skarbowa sprzedawana jest na rynku pierwotnym:

- 1) z dyskontem,
- 2) według wartości nominalnej,
- 3) powyżej wartości nominalnej

i wykupowana po upływie określonego terminu, nie krótszego niż jeden rok (365 dni).

Art. 59. 1. Skarbowy papier oszczędnościowy jest skarbowym papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży wyłącznie krajowym osobom fizycznym.

2. Skarbowy papier oszczędnościowy może być wyłączony z obrotu na rynku wtórnym albo może być przedmiotem obrotu tylko pomiędzy krajowymi osobami fizycznymi, o ile ogólne warunki emitowania tak stanowią.

Art. 60. 1. Skarbowe papiery wartościowe zbywane są na rynku pierwotnym odpłatnie.

2. Realizacja emisji następuje z dniem rozliczenia pieniężnego zadeklarowanych do nabycia skarbowych papierów wartościowych oraz w kwocie wynikającej z rozliczenia.

DZIAŁ III

Budżet państwa

Rozdział 1

Podstawowe definicje i zasady

Art. 61. 1. Budżet państwa jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów:

- 1) organów: władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa,
- 2) sądów i trybunałów,
- 3) administracji rządowej.

2. Budżet państwa jest uchwalany w formie ustawy budżetowej na okres roku kalendarzowego, zwanego dalej „rokiem budżetowym”.

3. Do budżetu państwa włączone są środki pochodzące ze źródeł zagranicznych nie podlegające zwrotowi i wydatki z nich finansowane.

4. Ustawa budżetowa zawiera także:

- 1) zestawienie przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych,
- 2) plany przychodów i wydatków państwowych funduszy celowych,
- 3) zestawienie dotacji dla państwowych agencji i fundacji z udziałem Skarbu Państwa.

5. Ustawa budżetowa może zawierać plany przychodów i wydatków:

- 1) jednostek, o których mowa w ust. 4 pkt 1,
- 2) innych jednostek sektora rządowego.

Art. 62. Dochodami budżetu państwa są:

- 1) podatki i opłaty, które na mocy odrębnych ustaw nie stanowią dochodów jednostek samorządu terytorialnego, funduszy celowych oraz innych podmiotów sektora finansów publicznych,
- 2) cła,
- 3) wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych oraz jednoosobowych spółek Skarbu Państwa,
- 4) dywidendy,
- 5) wpłaty z zysku Narodowego Banku Polskiego,
- 6) wpłaty nadwyżek środków obrotowych państwowych zakładów budżetowych oraz części zysku gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,
- 7) dochody pobierane przez państwowe jednostki budżetowe, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej,
- 8) dochody z najmu i dzierżawy oraz z innych umów o podobnym charakterze składników majątkowych Skarbu Państwa, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej,
- 9) opłaty od poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
- 10) odsetki od środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej,
- 11) odsetki od lokat terminowych ustanowionych ze środków zgromadzonych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa,
- 12) odsetki od udzielonych z budżetu państwa pożyczek krajowych i zagranicznych,
- 13) grzywny, mandaty i inne kary pieniężne, o ile na mocy odrębnych przepisów nie stanowią dochodów innych jednostek sektora finansów publicznych,

- 14) spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej na rzecz Skarbu Państwa,
- 15) inne dochody publiczne.

Art. 63. 1. Wydatki budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 2, przeznaczone są na:

- 1) realizację zadań wykonywanych przez organy władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz administrację rządową, sądy i trybunały,
- 2) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
- 4) dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- 5) dotacje na zadania określone ustawami,
- 6) współfinansowanie programów realizowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi.

2. Z wydatków budżetu państwa wyodrębnia się wydatki, których źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi.

Art. 64. 1. Różnica między dochodami a wydatkami budżetu państwa stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu państwa lub deficyt budżetu państwa.

2. Deficyt budżetu państwa może być pokryty przychodami pochodzącymi z:

- 1) sprzedaży skarbowych papierów wartościowych na rynku krajowym i zagranicznym,
- 2) kredytów zaciąganych w bankach krajowych i zagranicznych,
- 3) pożyczek,
- 4) prywatyzacji majątku Skarbu Państwa,
- 5) nadwyżki budżetu państwa z lat ubiegłych.

Art. 65. 1. Z budżetu państwa, w zakresie ustalonym w ustawie budżetowej, mogą być udzielane pożyczki:

- 1) dla jednostek samorządu terytorialnego w ramach postępowania naprawczego,
- 2) wynikające z umów międzynarodowych,
- 3) wynikające z ustaw innych niż ustawa budżetowa.

2. Pożyczki udzielane z budżetu państwa są oprocentowane; wysokość oprocentowania określa umowa.

Art. 66. 1. W budżecie państwa tworzy się rezerwę ogólną, nie wyższą niż 0,2% wydatków budżetu.

2. W budżecie państwa mogą być tworzone rezerwy celowe:

- 1) na wydatki, których szczegółowy podział na pozycje klasyfikacji budżetowej nie może być dokonany w okresie opracowywania budżetu,
- 2) na wydatki, których źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, w tym również nie podlegające zwrotowi,
- 3) gdy inne ustawy tak stanowią.

3. Suma rezerw celowych, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3, nie może przekroczyć 5% wydatków budżetu.

Art. 67. 1. Budżet państwa składa się z części odpowiadających organom władzy państwowej, kontroli, ochrony prawa, sądów i trybunałów, wymienionym w art. 83 ust. 2, oraz administracji rządowej.

2. W odrębnych częściach budżetu państwa ujmuje się:

- 1) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) rezerwę ogólną,
- 3) rezerwy celowe,
- 4) obsługę długu Skarbu Państwa,
- 5) przychody i rozchody związane z finansowaniem deficytu i rozdysponowaniem nadwyżki budżetowej.

3. W uzasadnionych przypadkach w budżecie państwa mogą być tworzone odrębne części dla:

- 1) państwowych jednostek organizacyjnych nie będących organami władzy lub administracji rządowej,
- 2) zadań ogólnych, jeżeli wyodrębnienie części jest uzasadnione koniecznością zapewnienia bieżącej kontroli wydatków.

4. Częściami budżetu państwa dysponują kierownicy organów wymienionych w art. 83 ust. 2, właściwi ministrowie, przewodniczący określonych w odrębnych ustawach komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie oraz kierownicy państwowych jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 3 pkt 1, zwani dalej „dysponentami części budżetowej”.

Art. 68. 1. Dochody i wydatki oraz przychody i rozchody budżetu państwa klasyfikuje się według zasad określonych w art. 13 oraz według części budżetowych, o których mowa w art. 67.

2. Minister Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, klasyfikację części budżetowych oraz dysponentów części, o których mowa w art. 67 ust. 4.

Art. 69. 1. Wydatki budżetu państwa dzielą się na:

- 1) wydatki bieżące,

- 2) wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa,
- 3) wydatki majątkowe.

2. Wydatki bieżące obejmują:

- 1) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) dotacje,
- 3) wynagrodzenia i uposażenia oraz składki od nich naliczane,
- 4) inne świadczenia na rzecz osób fizycznych,
- 5) zakupy towarów i usług,
- 6) inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich statutowych zadań.

3. Świadczenia na rzecz osób fizycznych obejmują wydatki budżetu państwa kierowane, na podstawie odrębnych przepisów, bezpośrednio lub pośrednio do osób fizycznych, a nie będące wynagrodzeniem za świadczoną pracę.

4. Dotacjami są, podlegające szczególnym zasadom rozliczania, wydatki budżetu państwa przeznaczone na:

- 1) finansowanie lub dofinansowanie:
  - a) zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
  - b) ustawowo określonych zadań, realizowanych przez jednostki inne niż jednostki samorządu terytorialnego,
  - c) bieżących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,
  - d) zadań zleconych do realizacji jednostkom nie zaliczonym do sektora finansów publicznych oraz fundacjom i stowarzyszeniom,
  - e) kosztów realizacji inwestycji, o których mowa w art. 74 ust. 2, zwane dalej „dotacjami celowymi”,
- 2) dofinansowanie działalności bieżącej ustawowo wskazanego podmiotu, zwane dalej „dotacjami podmiotowymi”,
- 3) dopłaty do określonych rodzajów wyrobów lub usług, kalkulowanych według stawek jednostkowych, zwane dalej „dotacjami przedmiotowymi”,
- 4) dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych w zakresie określonym w odrębnej ustawie,
- 5) pierwsze wyposażenie w środki obrotowe nowo tworzonych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych, zwane dalej „dotacjami na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe”.

5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa obejmują w szczególności wydatki budżetu państwa z tytułu oprocentowania i dyskonta od skarbowych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez Skarb Państwa poręczeniami i gwarancjami.

6. Wydatki majątkowe obejmują:

- 1) wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego,
- 2) wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

Art. 70. Odrębna ustawa określa zasady i tryb udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na:

- 1) realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami,
- 2) dofinansowanie zadań własnych bieżących i inwestycyjnych.

Art. 71. 1. Jednostki nie zaliczone do sektora finansów publicznych mogą otrzymywać dotacje celowe na realizację zadań zleconych, o których mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 lit. d), na podstawie umów zawartych z dysponentem części budżetowej.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna określać:

- 1) szczegółowy opis zadania i termin jego wykonania,
- 2) dotację celową należną jednostce wykonującej zadanie i tryb płatności,
- 3) tryb kontroli wykonywania zadania,
- 4) sposób rozliczenia udzielonej dotacji celowej i zasady zwrotu nie wykorzystanej części dotacji.

Art. 72. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje przedmiotowe kalkulowane według stawek jednostkowych dla:

- 1) przedsiębiorców wytwarzających określone rodzaje wyrobów lub świadczących określone rodzaje usług, z uwzględnieniem ich równoprawności,
- 2) państwowych zakładów budżetowych,
- 3) gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,
- 4) różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa.

2. Ustawa budżetowa określa kwoty i przedmiot dotacji, o których mowa w ust. 1.

3. Minister Finansów ustala, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji przedmio-

towych, o których mowa w ust. 1 pkt 1—3, oraz określa szczegółowe zasady i tryb udzielania i rozliczania tych dotacji.

4. W przypadku gdy ustawa budżetowa określi dotacje przedmiotowe do podręczników szkolnych i akademickich, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki oraz określa szczegółowe zasady, tryb udzielania i rozliczania tych dotacji.

5. Minister właściwy do spraw rolnictwa oraz minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji, o których mowa w ust. 1 pkt 4, na jednostkę usługi lub produktu oraz szczegółowe zasady i tryb udzielania oraz rozliczania tych dotacji, z uwzględnieniem równoprawności podmiotów.

Art. 73. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje podmiotowe w ustawowo określonym zakresie.

2. Ustawa budżetowa, z zastrzeżeniem ust. 3, zawiera wykaz jednostek, dla których zaplanowano dotacje podmiotowe.

3. W przypadku gdy z określonych w odrębnych przepisach zasad i trybu udzielania dotacji wynika, że nie jest możliwe ujęcie jednostki w wykazie, o którym mowa w ust. 2, wykaz może zawierać grupy jednostek i łączną kwotę dotacji.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, dysponent części budżetu państwa, w której zaplanowane zostały dotacje, podaje do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykaz jednostek wraz z kwotami dotacji przyznanych poszczególnym jednostkom.

Art. 74. 1. Z budżetu państwa finansowane są, z zastrzeżeniem ust. 3, inwestycje państwowych jednostek budżetowych, w tym ich gospodarstw pomocniczych.

2. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji:

- 1) państwowych zakładów budżetowych,
- 2) innych państwowych jednostek organizacyjnych, dla których zasady gospodarki finansowej określają odrębne ustawy,
- 3) jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, na podstawie odrębnego upoważnienia zamieszczonego w ustawie budżetowej lub innej ustawie,
- 4) realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadania:
  - a) własne,
  - b) z zakresu administracji rządowej,

c) inne zlecone ustawami,

5) związanych z badaniami naukowymi lub pracami badawczo-rozwojowymi.

3. Inwestycje państwowych jednostek budżetowych mogą być dofinansowane z:

- 1) części zysku gospodarstwa pomocniczego państwowej jednostki budżetowej,
- 2) środków specjalnych państwowej jednostki budżetowej.

Art. 75. Kierownik państwowej jednostki budżetowej jest właściwy dla podjęcia decyzji w zakresie inwestycji gospodarstwa pomocniczego tej jednostki.

Art. 76. 1. Dotacje celowe dla przedsiębiorców mogą być udzielane na realizację inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej oraz ochrony środowiska, mających szczególne znaczenie dla gospodarki narodowej.

2. Łączna kwota dotacji, o których mowa w ust. 1, przyznanych w kolejnych latach na dofinansowanie inwestycji realizowanej przez przedsiębiorcę, nie może być wyższa niż 50% planowanej wartości kosztorysowej inwestycji, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

3. Łączną kwotę dotacji, o której mowa w ust. 2, oraz jej przewidywaną wysokość w kolejnych latach realizacji inwestycji ustala się przy wprowadzeniu tej inwestycji do ustawy budżetowej.

Art. 77. Zwiększenie w okresie realizacji inwestycji jej planowanej wartości kosztorysowej, wynikające z:

- 1) zwiększenia zakresu rzeczowego inwestycji,
- 2) zmian w dokumentacji projektowej,
- 3) wydłużenia okresu realizacji inwestycji

— nie stanowi podstawy do zwiększenia łącznej kwoty dotacji celowej.

Art. 78. 1. Inwestycje finansowane lub dofinansowywane z budżetu państwa, których:

- 1) okres realizacji przekracza rok budżetowy,
- 2) wartość kosztorysowa jest wyższa od kwoty określonej przez Ministra Finansów w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 82 ust. 4

— zwane dalej „inwestycjami wieloletnimi”, ujmowane są w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej.

2. W wykazie, o którym mowa w ust. 1, określa się:

- 1) nazwę i lokalizację inwestycji,
- 2) nazwę inwestora,
- 3) planowane efekty rzeczowe inwestycji,

- 4) termin jej rozpoczęcia i zakończenia,
- 5) planowaną wartość kosztorysową inwestycji,
- 6) źródła finansowania inwestycji w podziale na:
  - a) nakłady finansowane z budżetu państwa,
  - b) nakłady finansowane z:
    - środków własnych inwestora,
    - kredytu lub pożyczki objętej poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa,
    - innych źródeł (w tym dotacje od jednostek samorządu terytorialnego i funduszy celowych),
- 7) nakłady do poniesienia i źródła ich finansowania w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

Art. 79. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady finansowania inwestycji z budżetu państwa, w tym określania wysokości kwot dotacji w kolejnych latach realizacji inwestycji, oraz zasady i tryb zwiększania wartości kosztorysowej inwestycji, wynikającego ze zmiany cen dóbr inwestycyjnych oraz towarów i usług budowlano-montażowych.

Art. 80. 1. Ustawa budżetowa może określać, oprócz limitów wydatków na okres roku budżetowego, limity wydatków na programy wieloletnie, ujęwane w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej.

2. Programy wieloletnie ustanawiane są przez Radę Ministrów, a na mocy ustawy, jeżeli koszty realizacji programu przekraczają kwotę 100 000 000 zł.

3. Program wieloletni może być ustanowiony wyłączenie w celu realizacji zadań dotyczących:

- 1) obronności i bezpieczeństwa państwa,
- 2) ochrony środowiska,
- 3) rozwoju gospodarki, w tym restrukturyzacji wybranych dziedzin,
- 4) rozwoju nauki,
- 5) ochrony ogólnonarodowego dziedzictwa kulturowego.

4. W wykazie, o którym mowa w ust. 1, dla każdego programu określa się:

- 1) nazwę programu,
- 2) jednostkę organizacyjną realizującą program lub koordynującą jego wykonanie,
- 3) cel programu,
- 4) zadania, które mają być sfinansowane z budżetu państwa,
- 5) okres realizacji programu,

- 6) łączne nakłady, w tym z budżetu państwa, na realizację programu,
- 7) wysokość wydatków w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

5. Realizacja programów wieloletnich może być podzielona na etapy.

Art. 81. Rada Ministrów może określać, w drodze rozporządzenia, zasady finansowania zadań realizowanych w ramach międzynarodowej współpracy z zakresu wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa, wynikających z umów i porozumień.

Rozdział 2

Opracowywanie i uchwalanie budżetu państwa

Art. 82. 1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów założenia projektu budżetu państwa na rok następny.

2. Łącznie z założeniami, o których mowa w ust. 1, Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów wykaz jednostek sektora rządowego, których plany przychodów i wydatków zgodnie z art. 61 ust. 5 może obejmować ustawa budżetowa.

3. Materiały do projektu ustawy budżetowej opracowują i przedkładają Ministrowi Finansów dysponenci części budżetowych.

4. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady, tryb i terminy opracowania materiałów, o których mowa w ust. 3, w tym:

- 1) planów rzeczowych zadań realizowanych ze środków budżetowych,
- 2) projektów planów dochodów i wydatków poszczególnych części budżetowych,
- 3) wzory formularzy.

Art. 83. 1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów projekt ustawy budżetowej na rok następny wraz z uzasadnieniem.

2. Minister Finansów włącza do projektu ustawy budżetowej dochody i wydatki Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Krajowego Biura Wyborczego oraz Państwowej Inspekcji Pracy.

Art. 84. 1. Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej lub projekt ustawy o prowizorium budżetowym i wraz z uzasadnieniem przedstawia go Sejmowi w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. W przypadku przedstawienia Sejmowi projektu ustawy o prowizorium budżetowym Rada Ministrów przedstawia Sejmowi projekt ustawy budżetowej nie później niż na 3 miesiące przed zakończeniem okresu obowiązywania prowizorium.

3. Do projektu ustawy o prowizorium budżetowym stosuje się przepisy ustawy odnoszące się do projektu ustawy budżetowej.

Art. 85. 1. W przypadku gdy ustawa budżetowa lub ustawa o prowizorium budżetowym nie zostanie ogłoszona przed dniem 1 stycznia, to do czasu ogłoszenia odpowiedniej ustawy:

- 1) podstawą gospodarki finansowej jest przedstawiony Sejmowi odpowiedni projekt ustawy, o której mowa w art. 84,
- 2) obowiązują stawki należności budżetowych oraz składki na fundusze celowe w wysokości ustalonej dla roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy podstawą gospodarki finansowej państwa jest ustawa lub projekt ustawy o prowizorium budżetowym na określonej części roku, a przed upływem terminu obowiązywania prowizorium nie zostanie uchwalona ustawa budżetowa.

Art. 86. 1. Ustawa budżetowa ustala:

- 1) dochody budżetu państwa,
- 2) wydatki budżetu państwa,
- 3) deficyt budżetu państwa oraz źródła jego pokrycia,
- 4) limity zatrudnienia w administracji rządowej,
- 5) przychody i rozchody budżetu państwa,
- 6) zestawienie przychodów i wydatków państwowych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych,
- 7) plany finansowe państwowych funduszy celowych,
- 8) wykaz programów wieloletnich,
- 9) wykaz inwestycji wieloletnich,
- 10) dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i zadań zleconych ustawami,
- 11) zakres i kwoty dotacji przedmiotowych,
- 12) wykaz jednostek otrzymujących dotacje podmiotowe i kwoty dotacji.

2. Do ustawy budżetowej włącza się środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi, oraz wydatki, które będą nimi sfinansowane.

3. Suma wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i w ust. 2, stanowi limit wydatków budżetu państwa.

4. Ustawa budżetowa może ustalać plany finansowe innych jednostek sektora rządowego.

5. Dochody budżetu państwa ujmuje się w ustawie budżetowej według:

- 1) ważniejszych źródeł dochodów,
- 2) części i działów klasyfikacji budżetowej.

6. Wydatki budżetu państwa ujmuje się w ustawie budżetowej w podziale na: części, działy i rozdziały klasyfikacji wydatków, z wyodrębnieniem wydatków, o których mowa w ust. 2.

7. Plany finansowe państwowych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych, włączone do ustawy budżetowej, ujmuje się w podziale na części budżetowe i rodzaje działalności, z wyodrębnieniem stanu początkowego i końcowego środków obrotowych, przychodów własnych, dotacji z budżetu państwa, wydatków na wynagrodzenia i składek naliczanych od wynagrodzeń, wydatków majątkowych oraz wpłat do budżetu.

8. Plany finansowe państwowych funduszy celowych ujmuje się w ustawie budżetowej oddzielnie dla każdego funduszu, z wyodrębnieniem stanu początkowego i końcowego funduszu, przychodów własnych oraz dotacji z budżetu państwa.

9. Dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zlecone ustawami ujmuje się w ustawie budżetowej w podziale na poszczególne stopnie jednostek samorządu terytorialnego, części budżetowe, z których przekazywane są dotacje, oraz działy klasyfikacji budżetowej.

10. Plany finansowe, o których mowa w ust. 4, ujmuje się w ustawie budżetowej odrębnie dla każdej jednostki, z wyodrębnieniem przychodów własnych oraz dotacji z budżetu państwa.

11. Ustawa budżetowa nie może zawierać przepisów zmieniających inne ustawy.

Art. 87. Do projektu ustawy budżetowej załącza się uzasadnienie zawierające w szczególności:

- 1) główne cele polityki społecznej i gospodarczej,
- 2) założenia makroekonomiczne na rok budżetowy i dwa kolejne lata, dotyczące:
  - a) kształtowania się produktu krajowego brutto,
  - b) państwowego długu publicznego oraz długu Skarbu Państwa,
  - c) poziomu cen towarów i usług konsumpcyjnych,
  - d) bilansu płatniczego,
  - e) obrotów bieżących,
  - f) poziomu zatrudnienia i bezrobocia,
  - g) dochodów budżetu państwa,
  - h) deficytu budżetu państwa,

- 3) kierunki prywatyzacji majątku Skarbu Państwa,
- 4) przewidywane wykonanie budżetu państwa za rok poprzedzający rok, którego dotyczy projekt ustawy budżetowej,
- 5) omówienie projektowanych:
  - a) przychodów i rozchodów oraz dochodów i wydatków budżetowych,
  - b) przychodów i wydatków państwowych funduszy celowych,
- 6) informacje o przewidywanej na koniec roku budżetowego wysokości długu Skarbu Państwa oraz aktywów finansowych Skarbu Państwa, będących jednocześnie długiem innych podmiotów sektora finansów publicznych, wraz z odpowiednimi wartościami odnoszącymi się do kwot zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji.

Art. 88. 1. Dysponenci części budżetowych, w terminie do dnia 25 października, przekazują informacje:

- 1) jednostkom podległym — o kwotach dochodów i wydatków,
- 2) jednostkom samorządu terytorialnego — o kwotach dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej,

przyjętych w projekcie ustawy budżetowej.

2. W terminie do dnia 1 grudnia jednostki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, opracowują i przekazują właściwym dysponentom części budżetowych projekty planów finansowych na następny rok budżetowy, zgodnie z projektem ustawy budżetowej.

Rozdział 3

Zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej

Art. 89. 1. W terminie 21 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej dysponenci części budżetowych przedstawiają Ministrowi Finansów szczegółowy plan dochodów i wydatków danej części budżetowej, zwany dalej „układem wykonawczym”.

2. Układ wykonawczy opracowuje się w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji dochodów i wydatków.

3. Dysponenci części budżetowych w terminie, o którym mowa w ust. 1, przekazują jednostkom podległym informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków.

4. Jednostki, o których mowa w ust. 3, sporządzają plany finansowe celem zapewnienia ich zgodności z ustawą budżetową.

Art. 90. 1. Podziału rezerw celowych dokonuje, z zastrzeżeniem ust. 2, Minister Finansów w porozumieniu z właściwymi dysponentami części budżetowych, nie

później niż do dnia 31 października, z wyjątkiem rezerw, o których mowa w art. 66 ust. 2 pkt 2.

2. Rezerwą celową na wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej dysponuje Rada Ministrów.

3. Rezerwy celowe mogą być wykorzystane, z zastrzeżeniem ust. 4, wyłącznie na cel, na jaki zostały utworzone.

4. Minister Finansów może, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, dokonać zmiany przeznaczenia rezerwy celowej.

5. Rezerwą ogólną dysponuje Rada Ministrów.

6. Rada Ministrów może upoważnić, w drodze rozporządzenia, Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów do dysponowania rezerwą ogólną do wysokości określonych kwot.

7. Rezerwa ogólna nie może być przeznaczona na zwiększenie wydatków, które w wyniku przeniesień, dokonanych na podstawie art. 96 ust. 4, zostały uprzednio zmniejszone.

8. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1, 3, 4 i 7, nie mają zastosowania w przypadku realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia stanów nadzwyczajnych na terytorium państwa lub jego części.

Art. 91. 1. Rada Ministrów kieruje wykonywaniem budżetu państwa.

2. Minister Finansów sprawuje ogólną kontrolę:

- 1) realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa,
- 2) poziomu deficytu.

3. Dysponenci części budżetowych sprawują nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych i w tym celu, nie rzadziej niż raz na kwartał, dokonują okresowych ocen:

- 1) przebiegu wykonania zadań oraz dochodów i wydatków przez podległe im jednostki organizacyjne,
- 2) wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa,
- 3) realizacji innych zadań finansowanych z budżetu państwa

— oraz podejmują, w razie potrzeby, działania zmierzające do prawidłowego wykonania budżetu.

4. Przedmiotem ocen, o których mowa w ust. 3, jest w szczególności:

- 1) prawidłowość i terminowość pobierania dochodów,
- 2) zgodność wydatków z planowanym przeznaczeniem,

- 3) prawidłowość wykorzystania środków finansowych, w tym zakres zrealizowanych zadań,
- 4) wysokość i terminy przekazywania dotacji,
- 5) prawidłowość wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa, pod względem zgodności z przeznaczeniem oraz wysokości wykorzystanej dotacji a stopniem realizacji zadań przewidzianych do sfinansowania dotacją z budżetu państwa.

Art. 92. W toku wykonywania budżetu państwa obowiązują następujące zasady gospodarki finansowej:

- 1) pełna realizacja zadań następuje w terminach określonych przepisami i harmonogramem, o którym mowa w art. 29 ust. 4,
- 2) ustalanie, pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetu państwa następuje na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów,
- 3) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny,
- 4) wydatki na współfinansowanie programów realizowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi, mogą być dokonywane po uzyskaniu tych środków,
- 5) zlecenie zadań powinno następować na zasadzie wyboru najkorzystniejszej oferty, z uwzględnieniem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych,
- 6) wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa są dokonywane przed innymi wydatkami budżetu państwa,
- 7) wydatki nie przewidziane, których obowiązkowe płaćności wynikają z tytułów egzekucyjnych lub wyroków sądowych, mogą być dokonywane bez względu na poziom środków finansowych zaplanowanych na ten cel; powinny one być zrefundowane w trybie przeniesień wydatków określonym w art. 96,
- 8) przeniesienia wydatków w budżecie państwa mogą być dokonywane na zasadach i w zakresie określonych w art. 96,
- 9) dotacje celowe przyznane jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, nie wykorzystane w danym roku, podlegają zwrotowi do budżetu państwa w części, w jakiej zadanie nie zostało wykonane.

Art. 93. 1. Dotacje udzielone z budżetu państwa wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrane w nadmiernej wysokości podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie do dnia

28 lutego następnego roku, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Odsetki, o których mowa w ust. 1, nalicza się odpowiednio od dnia przekazania dotacji z budżetu państwa lub stwierdzenia nieprawidłowego naliczenia dotacji.

3. W przypadku pobrania dotacji w nadmiernej wysokości, zwrotowi do budżetu państwa podlega ta część dotacji, która została nadmiernie pobrana.

4. Wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo do ubiegania się o przyznanie dotacji przez kolejne trzy lata.

Art. 94. 1. O zmianie wysokości kwot dotacji celowych przyznanych jednostkom samorządu terytorialnego wojewoda zawiadamia niezwłocznie jednostkę samorządu terytorialnego, Ministra Finansów oraz ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

2. Zmiany kwot dotacji na zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego mogą następować w terminie do dnia 15 listopada roku budżetowego, a zmiany kwot dotacji na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego — do dnia 30 listopada roku budżetowego.

3. Terminy określone w ust. 2 nie obowiązują w przypadku dofinansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego w związku ze zdarzeniem losowym.

Art. 95. 1. Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi, gromadzone są na wyodrębnionym rachunku bankowym i mogą być wydatkowane do wysokości kwot zgromadzonych na tym rachunku.

2. W przypadku wykorzystania środków, o których mowa w ust. 1, niezgodnie z przeznaczeniem lub bez zachowania procedur, o których mowa w art. 30 pkt 2, podlegają one zwrotowi na rachunek, na którym są gromadzone.

Art. 96. 1. Dysponenci części budżetowych mogą dokonywać przeniesień wydatków między rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z zastrzeżeniem ust. 5, w ramach danej części i działu budżetu państwa.

2. Nie są dozwolone przeniesienia wydatków, które powodują zwiększenie wydatków w jakiegokolwiek podziale klasyfikacji wydatków ujętej w budżecie państwa o więcej niż 5%.

3. Przeniesienie polegające na zmniejszeniu lub zwiększeniu wydatków majątkowych wymaga zgody Ministra Finansów.

4. Dysponenci części budżetowych mogą upoważnić kierowników podległych jednostek do dokonywania przeniesień wydatków w obrębie jednego rozdziału, z uwzględnieniem przepisu ust. 3.

5. Przeniesienia wydatków, o których mowa w ust. 1 i 4, nie mogą zwiększać planowanych wydatków na wynagrodzenia, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

6. Ograniczenia wynikające z przepisów ust. 1—4 nie mają zastosowania do przeniesień wydatków z rezerw budżetu państwa.

Art. 97. W przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego na terytorium państwa lub jego części Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia tych stanów.

Art. 98. 1. Środki z budżetu państwa, przeznaczone na finansowanie inwestycji i programów wieloletnich, ujętych w wykazach, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkt 8 i 9, nie mogą być, z zastrzeżeniem ust. 2, wykorzystane na inne cele.

2. Rada Ministrów może wyrazić zgodę na zmianę wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych uprzednio na finansowanie inwestycji i programów wieloletnich, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu. Środki te nie mogą być wykorzystane na finansowanie wydatków bieżących.

Art. 99. 1. Dokonywanie zmian w planie przychodów państwowego funduszu celowego jest niedozwolone.

2. Przeniesienia wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu mogą być dokonywane, przez organy lub dysponenta funduszu, po uzyskaniu zgody ministra nadzorującego państwowy fundusz celowy.

Art. 100. 1. W przypadku stwierdzenia:

- 1) niegospodarności w określonych jednostkach,
- 2) opóźnień w realizacji zadań,
- 3) nadmiaru posiadanych środków,
- 4) naruszenia zasad gospodarki finansowej, o których mowa w art. 92

— może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych; blokowanie to oznacza okresowy lub obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków albo wstrzymanie przekazywania środków na realizację zadań finansowanych z budżetu państwa.

2. Decyzje o blokowaniu planowanych wydatków, w przypadkach określonych w ust. 1, podejmują:

- 1) Minister Finansów — w zakresie całego budżetu państwa, z wyłączeniem wydatków podmiotów, o których mowa w art. 83 ust. 2,
- 2) dysponenti części budżetowych — w zakresie ich części budżetu państwa.

3. O decyzjach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, dysponenti części budżetowych niezwłocznie informują Ministra Finansów.

4. W decyzjach, o których mowa w ust. 2, może być zawarty wykaz wydatków, które nie mogą być dokonywane.

5. Minister Finansów, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, może utworzyć nową rezerwę celową i przenieść do tej rezerwy kwoty wydatków zablokowane na podstawie ust. 1 pkt 2 i 3.

6. Rezerwę, o której mowa w ust. 5, przeznacza się na sfinansowanie zobowiązań Skarbu Państwa lub na cele osobno wskazane w ustawie budżetowej.

7. Minister Finansów informuje niezwłocznie Radę Ministrów o przyczynach działania, o których mowa w ust. 2 pkt 1. Rada Ministrów może uchylić decyzję Ministra Finansów.

Art. 101. 1. W przypadku zagrożenia realizacji ustawy budżetowej może nastąpić blokowanie na czas oznaczony planowanych wydatków budżetu państwa; blokowanie to oznacza okresowy lub obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków albo wstrzymanie przekazywania środków na realizację zadań finansowanych z budżetu państwa.

2. Decyzję o blokowaniu wydatków podejmuje Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, po uzyskaniu w tej sprawie pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu.

Art. 102. 1. Nie zrealizowane kwoty wydatków budżetu państwa wygasają, z zastrzeżeniem ust. 2, z upływem roku budżetowego.

2. Nie wygasają z upływem roku budżetowego wydatki:

- 1) których planowanym źródłem finansowania są:
  - a) przychody z kredytów zagranicznych,
  - b) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi,
- 2) przeznaczone na współfinansowanie programów realizowanych z nie podlegających zwrotowi środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

3. Nie później niż do dnia 15 grudnia roku budżetowego Rada Ministrów może ustalić, po uzyskaniu w tej sprawie opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu, wykaz wydatków, do których nie stosuje się przepisu ust. 1. Ustalając ten wykaz Rada Ministrów powinna uwzględnić w szczególności:

- 1) terminy zakończenia procedur wynikających z ustawy, o której mowa w art. 28 ust. 4,
- 2) w przypadku wydatków inwestycyjnych — zrealizowany, ale nie zafakturowany zakres zadań rzeczowych danej inwestycji,

3) stopień zaawansowania realizacji inwestycji i programów wieloletnich.

4. Łącznie z wykazem wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, Rada Ministrów ustala plan finansowy tych wydatków, w szczególności określonej w art. 86 ust. 5, oraz wydatków, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a) i pkt 2, a także określa ostateczny termin ich dokonania.

5. Środki finansowe na wydatki:

- 1) ujęte w wykazie, o którym mowa w ust. 3,
- 2) o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a) i pkt 2

— są gromadzone na wyodrębnionym subkoncie centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, zwanym dalej „subkontem”.

6. Minister Finansów, do dnia 31 grudnia roku budżetowego, przekazuje na subkonto środki finansowe w wysokości równej łącznej kwocie wydatków ujętych w planie, o którym mowa w ust. 4.

7. Środki finansowe nie wykorzystane w terminie określonym przez Radę Ministrów podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa.

Art. 103. 1. Wykonanie budżetu państwa podlega kontroli Sejmu.

2. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Najwyższej Izbie Kontroli, w terminie do dnia 31 maja roku następującego po upływie roku budżetowego, coroczne sprawozdanie z wykonania budżetu państwa wraz ze:

- 1) sprawozdaniem o dochodach i wydatkach związanych z zadaniami z zakresu administracji rządowej, realizowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego, i innymi zadaniami zleconymi jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
- 2) zbiorczą informacją o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) wraz ze sprawozdaniem Rada Ministrów przedkłada ocenę realizacji założeń makroekonomicznych oraz przebiegu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa.

3. Sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej powinno zawierać:

- 1) dochody, wydatki oraz nadwyżkę lub deficyt sektora finansów publicznych,
- 2) dochody i wydatki wynikające z zamknięć rachunków budżetu państwa, sporządzone według szczególności i układu ustawy budżetowej,
- 3) przychody i wydatki zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych, środków specjalnych oraz państwowych funduszy celowych,

4) omówienie wykonania budżetu państwa, z uwzględnieniem różnic między budżetem uchwalonym a wykonanym,

5) informację o realizacji wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego,

6) informację o wykorzystaniu środków finansowych pochodzących z dopłat do stawek w grach liczbowych.

4. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego powinna zawierać odrębnie dla każdego stopnia jednostki samorządu terytorialnego:

- 1) zestawienie dochodów według ważniejszych źródeł,
- 2) zestawienie wydatków według działów,
- 3) zestawienie wydatków według ważniejszych rodzajów wydatków,
- 4) zestawienie przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych oraz funduszy celowych,
- 5) omówienie wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

5. Do sprawozdania, o którym mowa w ust. 2, Rada Ministrów załącza:

- 1) sprawozdanie dotyczące przestrzegania zasady stanowiącej, iż:
  - a) łączna kwota państwowego długu publicznego powiększona o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych,
  - b) łączna kwota długu Skarbu Państwa powiększona o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa— nie może przekroczyć 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto w danym roku budżetowym,
- 2) informację dotyczącą długu, deficytu, poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 12 ust. 1.

Art. 104. Minister Finansów przedstawia komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu i Najwyższej Izbie Kontroli informację o przebiegu wykonania budżetu państwa za I półrocze w terminie do dnia 10 września tego roku.

Rozdział 4

Kasowa obsługa budżetu

Art. 105. 1. Wydatki budżetu państwa dokonywane są poprzez obciążenie centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Wydatki jednostek wymienionych w art. 83 ust. 2 dokonywane są poprzez obciążenie rachunków bieżących tych jednostek.

3. Wydatki budżetu państwa finansowane ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi, dokonywane są z rachunku bieżącego tych środków.

4. Minister Finansów może przekazać upoważnienie do kasowej realizacji wydatków wszystkim lub niektórym dysponentom części budżetowych poprzez:

- 1) utworzenie odrębnego rachunku wydatków dla dysponenta części budżetowej,
- 2) określenie rodzajów wydatków, które będą dokonywane z rachunku dysponenta części budżetowej.

5. Minister Finansów może upoważnić dysponentów części budżetowych do przekazania prawa do kasowej realizacji wydatków podległym jednostkom budżetowym.

Art. 106. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób wykonywania budżetu państwa, w tym w szczególności:

- 1) zasady i warunki ustanawiania przez dysponentów części budżetowych dysponentów niższego stopnia,
- 2) tryb i terminy przekazywania na centralny rachunek bieżący budżetu państwa dochodów pobieranych przez urzędy skarbowe i inne państwowe jednostki budżetowe,
- 3) tryb dokonywania wydatków w ciężar centralnego bieżącego rachunku budżetu państwa.

Art. 107. 1. Dla obsługi budżetu państwa są prowadzone następujące rachunki bankowe:

- 1) centralny rachunek bieżący budżetu państwa,
- 2) rachunki bieżące jednostek wymienionych w art. 83 ust. 2,
- 3) rachunek bieżący środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi,
- 4) rachunki bieżące państwowych funduszy celowych,
- 5) rachunki bieżące zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych,
- 6) rachunki pomocnicze,
- 7) rachunki państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Obsługę bankową budżetu państwa w zakresie rachunków bankowych wymienionych w ust. 1 — z wyłączeniem rachunków państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej — prowadzi Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Wyboru banku dla obsługi rachunków wymienionych w ust. 1 pkt 4 i 5 dokonuje się z zachowaniem przepisów o zamówieniach publicznych.

4. Obsługa bankowa rachunków budżetu państwa jest prowadzona w ramach umowy rachunku bankowego.

5. Minister Finansów określi, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obsługi centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, zakres informacji z wykonania budżetu państwa oraz terminy ich udostępniania w ramach obsługi centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa.

Art. 108. 1. W przypadku występowania przejściowych nadwyżek środków na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa Minister Finansów może dokonywać oprocentowanych lokat w Narodowym Banku Polskim, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Minister Finansów, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, może dokonywać lokat, o których mowa w ust. 1, w dowolnie wybranym banku.

DZIAŁ IV

Budżet jednostki samorządu terytorialnego

Rozdział 1

Podstawowe definicje i zasady

Art. 109. 1. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest uchwalany w formie uchwały budżetowej na rok budżetowy.

2. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem:

- 1) dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki,
- 2) przychodów i wydatków:
  - a) zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych,
  - b) funduszy celowych jednostki samorządu terytorialnego.

3. Uchwała budżetowa stanowi podstawę gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 110. 1. Uchwała budżetowa może określać, oprócz limitów wydatków na okres roku budżetowego, limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne, ujmowane w wykazie stanowiącym załącznik do uchwały budżetowej.

2. W załączniku, o którym mowa w ust. 1, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego dla każdego programu określa:

- 1) nazwę programu, jego cel i zadania, które będą finansowane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) jednostkę organizacyjną realizującą program lub koordynującą wykonywanie programu,
- 3) okres realizacji programu i łączne nakłady finansowe,
- 4) wysokość wydatków w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

3. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na uruchomiony program w wysokości umożliwiającej jego terminowe zakończenie.

4. Zmiana kwot wydatków na realizację programu następuje w drodze uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, zmieniającej zakres wykonywania programu lub wstrzymującej jego wykonywanie.

Art. 111. 1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego określa odrębna ustawa.

2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są przeznaczone na realizację zadań określonych w ustawach, w szczególności na:

- 1) zadania własne jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
- 3) zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia,
- 4) zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- 5) pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

3. Podziału wydatków jednostek samorządu terytorialnego dokonuje się zgodnie z art. 69.

Art. 112. 1. Różnica między dochodami a wydatkami budżetu jednostki samorządu terytorialnego stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu jednostki samorządu terytorialnego lub deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być pokryty przychodami pochodzącymi z:

- 1) sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
- 2) kredytów zaciąganych w bankach krajowych,
- 3) pożyczek,

- 4) prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego,
- 5) nadwyżki budżetu jednostki samorządu terytorialnego z lat ubiegłych.

Art. 113. 1. Łączna kwota przypadających do spłaty w danym roku budżetowym rat kredytów i pożyczek oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek, oraz należnych odsetek i dyskonta, a także przypadających w danym roku budżetowym wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

2. W przypadku gdy relacja, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), przekroczy 55%, to kwota, o której mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 12% planowanych dochodów jednostki samorządu terytorialnego, chyba że obciążenia te w całości wynikają z zobowiązań zaciągniętych przed datą ogłoszenia tej relacji.

Art. 114. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekraczać 60% dochodów tej jednostki w tym roku budżetowym.

Art. 115. 1. Regionalne izby obrachunkowe przedstawiają opinie w sprawach:

- 1) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego przez jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) prawidłowości załączonej do budżetu prognozy kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia przestrzegania przepisów ustawy dotyczących uchwalania i wykonywania budżetów lat następujących.

2. Opinie, o których mowa w ust. 1, powinny być opublikowane w terminie miesiąca od dnia przekazania uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego do regionalnej izby obrachunkowej, w trybie przewidzianym dla opublikowania uchwały budżetowej.

3. W przypadku negatywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej wymagana jest odpowiednia uchwała jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 116. 1. W budżecie jednostki samorządu terytorialnego mogą być tworzone rezerwy celowe i rezerwa ogólna.

2. Rezerwy celowe są tworzone na wydatki, których szczegółowy podział na pozycje klasyfikacji budżetowej nie może być dokonany w okresie opracowywania budżetu.

3. Suma rezerw celowych nie może przekroczyć 5% wydatków budżetu.

4. Rezerwa ogólna nie może być wyższa niż 1% wydatków budżetu.

5. Rezerwami, o których mowa w ust. 1, dysponuje zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 117. 1. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane dotacje przedmiotowe dla zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, kalkulowane według stawek jednostkowych.

2. Kwoty i zakres dotacji, o których mowa w ust. 1, określa uchwała budżetowa.

3. Stawki dotacji przedmiotowych ustala organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 118. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane dotacje wyłącznie imiennie określonym podmiotom publicznym i tylko na cele publiczne, związane z realizacją zadań określonego stopnia samorządu terytorialnego.

Rozdział 2

Opracowywanie i uchwalanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 119. Przygotowanie projektu uchwały budżetowej wraz z objaśnieniami, a także inicjatywa w sprawie zmian tej uchwały, należą do wyłącznej kompetencji zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 120. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego opracowuje informację o stanie mienia komunalnego, zawierającą:

- 1) dane dotyczące przysługujących jednostce samorządu terytorialnego praw własności,
- 2) dane dotyczące innych niż własność praw majątkowych, w tym w szczególności o ograniczonych prawach rzeczowych, użytkowaniu wieczystym, wierzycielnościach, udziałach w spółkach, akcjach oraz o posiadaniu,
- 3) dane o zmianach w stanie mienia komunalnego, w zakresie określonym w pkt 1 i 2, od dnia złożenia poprzedniej informacji,
- 4) dane o dochodach uzyskanych z tytułu wykonywania prawa własności i innych praw majątkowych oraz z wykonywania posiadania,
- 5) inne dane i informacje o zdarzeniach mających wpływ na stan mienia komunalnego.

Art. 121. 1. Projekt uchwały budżetowej wraz z objaśnieniami oraz informację, o której mowa w art. 120, zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia:

- 1) regionalnej izbie obrachunkowej — celem zaopiniowania,

2) organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego

— najpóźniej do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. Opinię regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały budżetowej zarząd jednostki samorządu terytorialnego jest obowiązany przedstawić, przed uchwaleniem budżetu, organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

3. W przypadku gdy dochody i wydatki państwa określa ustawa o prowizorium budżetowym, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, na wniosek zarządu, może uchwalić prowizorium budżetowe jednostki samorządu terytorialnego na okres objęty prowizorium budżetowym państwa.

Art. 122. Uchwałę budżetową organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała przed rozpoczęciem roku budżetowego, a w szczególności uzasadnionych przypadkach — nie później niż do dnia 31 marca roku budżetowego.

Art. 123. 1. Do czasu uchwalenia uchwały budżetowej, jednak nie później niż do dnia 31 marca roku budżetowego, podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały budżetowej przedstawiony organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Bez zgody zarządu jednostki samorządu terytorialnego organ stanowiący nie może wprowadzić w projekcie uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego zmian powodujących zmniejszenie dochodów lub zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

3. W przypadku nieuchwalenia uchwały budżetowej w terminie, o którym mowa w ust. 1, regionalna izba obrachunkowa w terminie do dnia 30 kwietnia roku budżetowego ustala budżet jednostki samorządu terytorialnego w zakresie obowiązkowych zadań własnych oraz zadań zleconych. Do dnia ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały, o której mowa w ust. 1.

Art. 124. 1. Uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego określa:

- 1) prognozowane dochody jednostki samorządu terytorialnego według ważniejszych źródeł i działów klasyfikacji,
- 2) wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków, z wyodrębnieniem:
  - a) wydatków bieżących, w tym w szczególności:
    - wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń,
    - dotacji,
    - wydatków na obsługę długu jednostki samorządu terytorialnego,

— wydatków z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego,

b) wydatków majątkowych,

- 3) źródła pokrycia deficytu lub przeznaczenie nadwyżki budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 4) wydatki związane z wieloletnimi programami inwestycyjnymi, z wyodrębnieniem wydatków na finansowanie poszczególnych programów,
- 5) plany przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych,
- 6) plany przychodów i wydatków funduszy celowych,
- 7) upoważnienia dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania długu oraz do spłat zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego,
- 8) zakres i kwoty dotacji przedmiotowych,
- 9) dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego ustawami,
- 10) dotacje,
- 11) dochody i wydatki związane z realizacją zadań wspólnych realizowanych w drodze umów lub porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego, w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, której powierzono realizację tych zadań.

2. Uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego może zawierać:

- 1) upoważnienie dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych na pokrycie występującego w ciągu roku budżetowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) upoważnienie dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do dokonywania zmian w budżecie, w zakresie określonym w art. 128 ust. 2,
- 3) inne postanowienia dotyczące wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

3. W uchwale budżetowej gminy określa się także dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i wydatki na realizację zadań określonych w programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

4. Uchwała budżetowa gminy może również określać:

- 1) wydatki jednostek pomocniczych gminy,
- 2) uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy.

Rozdział 3

Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 125. 1. W terminie 7 dni od dnia przekazania projektu uchwały budżetowej organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego zarząd jednostki samorządu terytorialnego przekazuje podległym jednostkom informacje niezbędne do opracowania projektów ich planów finansowych.

2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, opracowują projekty planów finansowych w terminie 30 dni od dnia otrzymania danych, o których mowa w ust. 1, nie później jednak niż do dnia 22 grudnia.

Art. 126. 1. W terminie 21 dni od dnia uchwalenia uchwały budżetowej zarząd jednostki samorządu terytorialnego:

- 1) opracowuje układ wykonawczy budżetu jednostki samorządu terytorialnego w szczególności określonej w art. 89 ust. 2,
- 2) przekazuje podległym jednostkom informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji i wpłat do budżetu,
- 3) opracowuje plan finansowy zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego ustawami, przyjmując jako podstawę dla tego planu kwotę dotacji przyznanych na ten cel w danym roku budżetowym oraz wielkość dochodów związanych z realizacją tych zadań, które podlegają przekazaniu do budżetu państwa.

2. Jednostki organizacyjne jednostki samorządu terytorialnego dostosowują projekty planów do uchwały budżetowej.

3. W planie finansowym urzędu jednostki samorządu terytorialnego ujmuje się wszystkie wydatki budżetowe nie ujęte w planach finansowych innych jednostek budżetowych, w tym wydatki związane z funkcjonowaniem organu stanowiącego i zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

4. W planie, o którym mowa w ust. 3, ujmuje się także:

- 1) dotacje dla zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych,
- 2) pozostałe dotacje i środki przekazywane na rzecz budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego i związków komunalnych,
- 3) wpłaty na rzecz związków jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) płatności oraz składki wpłacane na rzecz instytucji krajowych i zagranicznych.

5. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady, tryb i terminy opracowywania planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami oraz przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na realizację tych zadań.

6. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, Minister Finansów określi w szczególności:

- 1) terminy przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego przez dysponentów części budżetowych informacji o kwocie dotacji celowych,
- 2) szczegółowość, z jaką jest opracowywany plan finansowy.

Art. 127. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego sprawuje ogólny nadzór nad realizacją, określonych uchwałą budżetową, dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 128. 1. W toku wykonywania budżetu zarząd może, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji właściwej do spraw budżetu, dokonywać zmian w planie dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, polegających na:

- 1) zmianach planu dochodów i wydatków związanych z wprowadzaniem w trakcie roku budżetowego zmianami kwot dotacji celowych przekazywanych z budżetu państwa oraz z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) przenoszeniu wydatków z rezerw budżetowych, zgodnie z planowanym przeznaczeniem wydatków,
- 3) zmianach w planie dochodów jednostki samorządu terytorialnego, wynikających ze zmian kwot subwencji w wyniku podziału rezerw.

2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd do:

- 1) dokonywania innych zmian w planie wydatków, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami,
- 2) przekazania niektórych uprawnień do dokonywania przeniesień planowanych wydatków innym jednostkom organizacyjnym jednostki samorządu terytorialnego.

3. Kierownicy jednostek organizacyjnych dokonujący przeniesień planowanych wydatków na podstawie uprawnień, o których mowa w ust. 2 pkt 2, wprowadzając zmiany w planach finansowych, informują o dokonanych przeniesieniach zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 129. 1. W toku wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego obowiązują odpowiednio zasady gospodarki finansowej określone w art. 92.

2. Pobrane przez jednostkę samorządu terytorialnego dochody, związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami, zarząd jednostki samorządu terytorialnego odprowadza na rachunek dochodów budżetu państwa w trybie i terminie określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów, o którym mowa w art. 126 ust. 5.

Art. 130. 1. Nie zrealizowane kwoty wydatków zamieszczonych w budżecie jednostki samorządu terytorialnego wygasają z upływem roku budżetowego, z zastrzeżeniem art. 102 ust. 2.

2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić wykaz wydatków, do których nie stosuje się przepisu ust. 1, oraz określić ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie.

3. Łącznie z wykazem wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, organ stanowiący ustala plan finansowy tych wydatków w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków z wyodrębnieniem wydatków majątkowych.

4. Środki finansowe na wydatki ujęte w wykazie, o którym mowa w ust. 3, są gromadzone na wyodrębnionym subkoncie podstawowego rachunku bankowego jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 131. 1. W przypadkach określonych w art. 100 ust. 1 zarząd jednostki samorządu terytorialnego może podjąć decyzję o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.

2. O podjętej decyzji zarząd jednostki samorządu terytorialnego zawiadamia organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

3. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego może, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji właściwej do spraw budżetu, przenieść zablokowane kwoty wydatków do rezerwy celowej, z tym że decyzje o przeznaczeniu tych środków podejmuje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 132. Kierownik jednostki budżetowej jednostki samorządu terytorialnego może, w celu realizacji zadań, zaciągać zobowiązania pieniężne do wysokości kwot wydatków określonych w zatwierdzonym planie finansowym jednostki.

Art. 133. 1. Czynności prawnych polegających na zaciąganiu kredytów i pożyczek oraz udzielaniu pożyczek, poręczeń i gwarancji oraz emisji papierów wartościowych dokonują dwaj członkowie zarządu wskazani w uchwale przez zarząd. Dla ważności tych czynności konieczna jest kontrasygnata skarbnika jednostki samorządu terytorialnego.

2. Skarbnik, który odmówi kontrasygnaty, dokonuje jej na pisemne polecenie przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem przypadku, gdy wykonanie polecenia stanowiłoby prze-

stępstwo albo wykroczenie; w takim przypadku powiadamia o tym organ stanowiący i regionalną izbę obrachunkową.

Art. 134. 1. Bankową obsługę budżetu jednostki samorządu terytorialnego wykonuje bank wybrany przez organ stanowiący danej jednostki w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych.

2. Zasady wykonywania obsługi bankowej określa umowa zawarta między zarządem jednostki samorządu terytorialnego a bankiem.

3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd danej jednostki do lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach w innych bankach.

4. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego może w granicach upoważnień zawartych w uchwale budżetowej zaciągać kredyty bankowe w wybranych przez siebie bankach.

Art. 135. 1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego i regionalnej izbie obrachunkowej informację o przebiegu wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego za I półrocze, w terminie do dnia 31 sierpnia.

2. Zakres i formę informacji, o której mowa w ust. 1, określa organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 136. 1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu sprawozdanie roczne z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zawierające zestawienie dochodów i wydatków wynikające z zamknięć rachunków budżetów jednostki samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 31 marca następnego roku, w szczególności nie mniejszej niż w uchwale budżetowej, i przesyła regionalnej izbie obrachunkowej.

2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego rozpatruje sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 30 kwietnia roku następnego po roku sprawozdawczym i podejmuje uchwałę w sprawie udzielenia absolutorium organowi wykonawczemu.

DZIAŁ V

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Rozdział 1

Zasady odpowiedzialności

Art. 137. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ponoszą pracownicy sektora finansów publicznych oraz inne osoby dysponujące środkami publicznymi, w tym osoby odpowiedzialne za gospodarowanie środkami publicznymi przekazanymi podmiotom spoza sektora finansów publicznych.

Art. 138. 1. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest popełnienie czynu polegającego na:

- 1) zaniechaniu ustalenia należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych, a także pobraniu, ustaleniu lub dochodzeniu jej w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia oraz niezgodnym z przepisami jej umorzeniu lub dopuszczeniu do przedawnienia,
- 2) przekroczeniu zakresu upoważnienia do dokonywania wydatków ze środków publicznych,
- 3) przekroczeniu uprawnień do dokonania zmian w budżecie lub w planie jednostki budżetowej, zakładu budżetowego, gospodarstwa pomocniczego jednostki budżetowej lub funduszu celowego,
- 4) niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniu środków publicznych otrzymanych z rezerwy budżetowej oraz dotacji z budżetu lub z funduszu celowego,
- 5) niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniu środków funduszu celowego,
- 6) niedokonaniu pełnej i terminowej wpłaty do budżetu przez zakład budżetowy lub gospodarstwo pomocnicze jednostki budżetowej,
- 7) przekroczeniu zakresu upoważnienia do zaciągnięcia zobowiązań obciążających budżet,
- 8) wypłaceniu wynagrodzeń w jednostce sektora finansów publicznych bez jednoczesnego wykonania, wynikającego z ustaw szczególnych, a ciążącego na pracodawcy, obowiązku pobrania, odprowadzenia lub opłacenia świadczeń lub składek,
- 9) naruszeniu zasad udzielania dotacji z budżetu,
- 10) przeznaczeniu dochodów uzyskanych przez jednostkę budżetową na wydatki ponoszone w tej jednostce,
- 11) dopuszczeniu się zwłoki w regulowaniu zobowiązań jednostki sektora finansów publicznych powodującej uszczuplenie środków publicznych wskutek zapłaty odsetek za opóźnienie w zapłacie,
- 12) naruszeniu zasady, formy lub trybu postępowania przy udzieleniu zamówienia publicznego, ustalonych ustawą, o której mowa w art. 28 ust. 4,
- 13) zaniechaniu przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji lub dokonaniu inwentaryzacji w sposób niezgodny ze stanem rzeczywistym,
- 14) wykazaniu w sprawozdaniu budżetowym danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej,
- 15) zaniechaniu przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych zawiadomienia rzeczownika dyscypliny finansów publicznych o ujawnionym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych,

- 16) zawinionej zwłoce w złożeniu przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych wniosku o ukaranie oraz zawinionej zwłoce w prowadzeniu przez komisję orzekającą postępowania w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych,
- 17) zwłoce lub zaniechaniu wykonania prawomocnego orzeczenia komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

2. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest również dopuszczenie przez kierownika jednostki lub innego przełożonego do uszczuplenia wpływów należnych budżetowi państwa lub budżetowi jednostki samorządu terytorialnego wskutek zaniedbań w przedmiocie organizacji pracy i kierowania jednostką.

3. Kierownik jednostki lub inny przełożony pracownika ponosi odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych także w przypadku dopuszczenia do naruszenia dyscypliny finansów publicznych przez zaniedbanie obowiązków w zakresie nadzoru.

Art. 139. 1. Nie stanowi naruszenia dyscypliny finansów publicznych działanie określone w art. 138 w ust. 1 pkt 2, 4, 5, 7 i 10, podjęte wyłącznie w celu zapobieżenia szkodzi w mieniu publicznym lub usunięcia takiej szkody albo ograniczenia społecznych skutków zdarzenia losowego.

2. Przepisy art. 138 ust. 1 pkt 1 nie mają zastosowania do należności podatkowych oraz do należności celnych pobieranych w ruchu osobowym.

Art. 140. Nie dochodzi się odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych za czyn określony w art. 138 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 7 i 11 polegający na uszczupieniu środków publicznych, przekroczeniu uprawnień do ich wydatkowania lub zaciągnięcia zobowiązań o kwotę nie przekraczającą łącznie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego przed dniem wydania orzeczenia przez komisję orzekającą przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, zgodnie z art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, Nr 118, poz. 561, Nr 139, poz. 647 i Nr 147, poz. 686, z 1997 r. Nr 82, poz. 518 i Nr 121, poz. 770 oraz z 1998 r. Nr 75, poz. 486 i Nr 113, poz. 717).

Art. 141. 1. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest ponoszona zarówno za umyślne, jak i nieumyślne działania i zaniechania, chyba że naruszenia nie można było uniknąć mimo dołożenia najwyższej staranności, wymaganej od osób odpowiedzialnych za dobro finansów publicznych.

2. Umyślne naruszenie dyscypliny finansów publicznych zachodzi wtedy, gdy sprawca ma zamiar popełnienia czynu zabronionego, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia na to się godzi.

3. Nieumyślne naruszenie dyscypliny finansów publicznych zachodzi, jeżeli sprawca nie mając zamiaru

jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia czynu karalnego przewidywał albo mógł przewidzieć.

Art. 142. W sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych stosuje się odpowiednio przepisy art. 2, art. 4, art. 7 i art. 17 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. — Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29, Nr 60, poz. 310 i Nr 95, poz. 475, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 60, poz. 369, Nr 85, poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 677, Nr 111, poz. 724, Nr 123, poz. 779, Nr 133, poz. 884 i Nr 141, poz. 942 oraz z 1998 r. Nr 113, poz. 717).

Art. 143. 1. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest niezależna od innej odpowiedzialności określonej przepisami prawa, z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 i 3.

2. W razie wszczęcia postępowania karnego lub karnego skarbowego w związku z przestępstwem stanowiącym równocześnie naruszenie dyscypliny finansów publicznych, postępowanie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych zawiesza się do czasu zakończenia postępowania karnego lub karnego skarbowego.

3. W razie prawomocnego skazania za przestępstwo stanowiące również naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wszczęte postępowanie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych podlega umorzeniu; nie podlegają ściganiu wymierzone i nie wyegzekwowane kary pieniężne.

Art. 144. Pracownik, który otrzymał do wykonania polecenie naruszające dyscyplinę finansów publicznych, nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli przed wykonaniem polecenia zgłosił pisemnie swojemu przełożonemu odpowiednie zastrzeżenie i, pomimo tego zastrzeżenia, otrzymał pisemne potwierdzenie polecenia; w tym przypadku odpowiedzialność ponosi kierownik jednostki lub inny przełożony pracownika, który wydał takie polecenie. Pisemne polecenie nie zwalnia pracownika od odpowiedzialności w przypadku, gdy wykonanie polecenia stanowi przestępstwo lub wykroczenie.

Art. 145. 1. Prawomocne orzeczenie lub postanowienie komisji orzekającej stwierdzające, że nastąpiło istotne uchybienie w czynnościach organu państwowego, samorządowego lub innej jednostki sektora finansów publicznych, sprzyjające naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, przekazuje się do wiadomości Ministrowi Finansów.

2. Jeżeli uchybienia, o którym mowa w ust. 1, dopuścił się sprawca naruszenia dyscypliny finansów pu-

blicznych, komisja orzekająca, poza wymierzeniem kary, występuje w orzeczeniu do jego pracodawcy o rozważenie celowości dalszego zatrudniania ukaranego na zajmowanym stanowisku i zawiadamia o tym Ministra Finansów.

Art. 146. 1. Karalność naruszenia dyscypliny finansów publicznych ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęły 3 lata; jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność naruszenia dyscypliny finansów publicznych ustaje z upływem 2 lat od daty wszczęcia postępowania.

2. W razie uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia, orzekanie przedawnia się po upływie 2 lat od daty uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia.

3. Stwierdzenie nieważności lub uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia na niekorzyść obwinionego nie może nastąpić, jeżeli od daty jego uprawomocnienia upłynęło 6 miesięcy.

4. Nie stwierdza się nieważności i nie uchyła prawomocnego rozstrzygnięcia, jeżeli od dnia jego uprawomocnienia upłynął rok.

5. Nie stwierdza się nieważności prawomocnego orzeczenia o ukaraniu po zatarciu kary.

Rozdział 2

Kary

Art. 147. 1. Karami za naruszenie dyscypliny finansów publicznych są:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana,
- 3) kara pieniężna,
- 4) zakaz pełnienia funkcji kierowniczych związanych z dysponowaniem środkami publicznymi na okres od roku do 5 lat od dnia uprawomocnienia orzeczenia.

2. Karę pieniężną wymierza się w wysokości od jednomiesięcznego do trzymiesięcznego wynagrodzenia pracowniczego, o którym mowa w art. 140, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Jeżeli wynagrodzenie osoby dopuszczającej się naruszenia dyscypliny finansów publicznych, obliczone jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy należy w roku, w którym czyn popełniono, jest wyższe od wynagrodzenia, o którym mowa w art. 140, karę pieniężną wymierza się w wysokości od jednomiesięcznego do trzymiesięcznego wyższego wynagrodzenia.

4. Karę przewidzianą w ust. 1 pkt 4 wymierza się wyłącznie w przypadkach rażącego naruszenia dyscypliny finansów publicznych, przewidzianego w art. 138 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5, 7, 9, 11 i 12.

5. Ukaranie karą przewidzianą w ust. 1 pkt 4 wyklucza, przez czas określony w orzeczeniu o ukaraniu, możliwość pełnienia funkcji:

- 1) kierownika, zastępcy kierownika lub dyrektora generalnego,
- 2) członka zarządu,
- 3) skarbnika, głównego księgowego lub zastępcy głównego księgowego,
- 4) kierownika lub zastępcy kierownika komórki bezpośrednio odpowiedzialnej za wykonywanie budżetu lub planu finansowego

jednostki sektora finansów publicznych.

Art. 148. 1. Komisja orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wymierza karę według swego uznania, w granicach przewidzianych w ustawie, biorąc pod uwagę stopień winy oraz skutki i stopień szkodliwości czynu dla ładu finansów publicznych, uwzględniając cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do ukaranego.

2. W przypadku stwierdzenia umyślnego naruszenia dyscypliny finansów publicznych oraz w przypadku, gdy dana osoba była już przed popełnieniem czynu karana za naruszenie dyscypliny budżetowej lub dyscypliny finansów publicznych, wymierza się karę surowszą niż upomnienie.

3. Jeżeli obwiniony dopuścił się kilku czynów, a sprawa o te czyny jest objęta jednym postępowaniem, wymierza się jedną karę łączną za wszystkie czyny.

Art. 149. 1. Okoliczności wpływające na wymiar kary uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą.

2. Wymierzając karę, organ orzekający uwzględnia pobudki, okoliczności i sposób działania, jak również właściwości, warunki osobiste i majątkowe sprawcy, staż pracy i doświadczenie zawodowe oraz zachowanie się po popełnieniu czynu.

3. Jako okoliczności łagodzące uwzględnia się w szczególności:

- 1) działanie z pobudek zastęgujących na uwzględnienie,
- 2) wyróżnianie się przez sprawcę, przed popełnieniem czynu karalnego, spełnianiem obowiązków, zwłaszcza obowiązków zawodowych,
- 3) przyczynienie się do usunięcia szkodliwych następstw swego czynu lub podjęcie o to starań.

4. Jako okoliczności obciążające uwzględnia się w szczególności:

- 1) działanie sprawcy w celu osiągnięcia bezprawnej korzyści majątkowej lub z innych nagannych pobudek,

- 2) działanie w sposób zasługujący na szczególne po-
tępienie lub z zaniechaniem obowiązku szczególnej
staranności zawodowej,
- 3) uprzednie ukaranie sprawcy za czyn podobnego ro-
dzaju.

Art. 150. 1. W przypadkach zasługujących na szcze-
gólne uwzględnienie można, biorąc pod uwagę cha-
rakter i okoliczności czynu lub właściwości i warunki
osobiste sprawcy, zastosować nadzwyczajne złagodze-
nie kary lub odstąpić od wymierzania kary.

2. Nadzwyczajne złagodzenie kary polega na wy-
mierzeniu kary poniżej dolnej granicy ustawowego za-
grożenia albo kary łagodniejszego rodzaju.

3. Odstąpienia od wymierzenia kary nie stosuje się
wobec sprawcy umyślnego naruszenia dyscypliny fi-
nansów publicznych lub sprawcy karanego uprzednio
za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Art. 151. 1. Ukazanie pracownika jednostki sektora
finansów publicznych za naruszenie dyscypliny finan-
sów publicznych karą nagany lub karą pieniężną jest
równoznaczne z jego ujemną oceną kwalifikacyjną,
przewidzianą w odrębnych ustawach, i rodzi skutki
w tych ustawach przewidziane.

2. Pracownik jednostki sektora finansów publicz-
nych ponownie ukarany za naruszenie dyscypliny bu-
dżetowej lub dyscypliny finansów publicznych traci
prawo do wyróżnień, premii pieniężnych regulamino-
wych i uznaniowych do czasu zatarcia kary.

3. Ukazanie pracownika jednostki spoza sektora fi-
nansów publicznych za naruszenie dyscypliny finan-
sów publicznych nie ogranicza praw Skarbu Państwa
ani praw jednostki samorządu terytorialnego do do-
chodzenia wyrównania uszczerbku środków publicz-
nych.

4. Prawomocne ukaranie karą przewidzianą
w art. 147 ust. 1 pkt 4 podlega rejestracji w rejestrze
prowadzonym przez Główną Komisję Orzekającą
w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicz-
nych przy Ministrze Finansów przez czas, na jaki orze-
czono zakaz pełnienia funkcji związanych z dyspo-
nowaniem środkami publicznymi.

5. Przed nawiązaniem stosunku pracy z osobą, któ-
rej powierzona ma być funkcja wymieniona w art. 147
ust. 5, pracodawca występuje do Głównej Komisji
Orzekającej z pytaniem, czy kandydat figuruje w reje-
strze, o jakim mowa w ust. 4.

Art. 152. 1. Każdy uznany za winnego naruszenia
dyscypliny finansów publicznych zwraca — na rzecz
Skarbu Państwa — koszty postępowania. Koszty te
określa się ryczałtowo w wysokości 10% wynagrodze-
nia, o którym mowa w art. 140.

2. W przypadku uniewinnienia obwinionego lub
umorzenia postępowania koszty postępowania ponosi
Skarb Państwa.

3. Rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów postępowania
zamieszcza się w orzeczeniu lub postanowieniu.

4. Kary pieniężne i zwrot kosztów postępowania eg-
zekwuje się na rzecz Skarbu Państwa w trybie ustalo-
nym ustawą o postępowaniu egzekucyjnym w admini-
stracji.

Art. 153. 1. Przewodniczący organu orzekającego
w pierwszej instancji kieruje do wykonania prawomoc-
ne rozstrzygnięcia oraz egzekwuje kary pieniężne
i koszty postępowania.

2. Prawomocne rozstrzygnięcie doręcza się obwi-
nionemu, oskarżycielowi pierwszej instancji, kierowni-
kowi jednostki, której rozstrzygnięcie dotyczy, i jed-
nostki, w której zatrudniony jest ukarany, lub, jeżeli ka-
rę nałożono na kierownika jednostki, jednostce nad-
rzędnej. Przekazując prawomocne orzeczenie o ukara-
niu poucza się kierownika jednostki o skutkach ukara-
nia, przewidzianych w art. 151.

Art. 154. 1. Nie można wykonać kary za naruszenie
dyscypliny finansów publicznych ani egzekwować
orzeczonych kosztów postępowania, jeżeli od dnia
uprawomocnienia się orzeczenia upłynął rok.
Przedawnienie wykonania kary pieniężnej nie biegnie
w okresie odroczenia tej kary lub jej spłaty w ustalo-
nych ratach.

2. Przedawnienie wykonania i zatarcie kary przewi-
dzianej w art. 147 ust. 1 pkt 4, orzeczonej na czas dłu-
szy niż 2 lata, następuje po upływie czasu, na jaki ją
orzeczono, poczynając od uprawomocnienia orzecz-
nia.

Art. 155. 1. Zatarcie kary za naruszenie dyscypliny
finansów publicznych następuje z mocy prawa, jeżeli
od wykonania kary lub przedawnienia jej wykonania
upłynęły dwa lata.

2. Na wniosek ukaranego, jego przełożonego lub
kierownika jednostki nadrzędnej, poparty przez głów-
nego rzecznika dyscypliny finansów publicznych, Mini-
ster Finansów może, z wyłączeniem pracowników or-
ganów wymienionych w art. 161, postanowić o zatar-
ciu kary za naruszenie dyscypliny finansów publicz-
nych przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1.

3. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 2, za-
żalenie nie przysługuje.

Art. 156. 1. Prezes Rady Ministrów może, z wyłącze-
niem pracowników organów wymienionych w art. 161,
złagodzić, darować lub darować i puścić w niepamięć
prawomocnie orzeczoną karę za naruszenie dyscypliny
finansów publicznych.

2. Wyegzekwowana kara pieniężna oraz koszty po-
stępowania nie ulegają zwrotowi.

3. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, za-
żalenie nie przysługuje.

Art. 157. W stosunku do pracowników organów wymienionych w art. 161 uprawnienia, o których mowa w art. 155 ust. 2 i art. 156 ust. 1, przysługują kierownikom tych organów.

Rozdział 3

Strony i komisje orzekające

Art. 158. 1. Stronami postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych są obwiniony i rzecznik dyscypliny finansów publicznych jako oskarżyciel.

2. Obwinionym jest osoba, wobec której rzecznik dyscypliny finansów publicznych złożył wniosek o ukaranie za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

3. Obwiniony może korzystać z pomocy obrońcy.

Art. 159. 1. Głównego rzecznika dyscypliny finansów publicznych oraz jego zastępców powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Finansów.

2. Główny rzecznik dyscypliny finansów publicznych jest w zakresie sprawowanej funkcji przełożonym rzeczników dyscypliny finansów publicznych właściwych w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji.

3. Rzeczników dyscypliny finansów publicznych właściwych w pierwszej instancji i ich zastępców powołuje i odwołuje główny rzecznik dyscypliny finansów publicznych.

Art. 160. 1. Organami orzekającymi pierwszej instancji, z zastrzeżeniem art. 161, są:

- 1) resortowe komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy ministrach lub przewodniczących komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów oraz komisja orzekająca przy Szefie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- 2) komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy wojewodach,
- 3) komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy regionalnych izbach obrachunkowych.

2. Organem orzekającym w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych drugiej instancji jest Główna Komisja Orzekająca przy Ministrze Finansów.

3. Komisje orzekające, wymienione w ust. 1:

- 1) w pkt 1 — są właściwe w sprawach dotyczących realizacji budżetu w zakresie działów administracji rządowej, którymi kieruje lub które nadzoruje minister albo przewodniczący komitetu wchodzący w skład Rady Ministrów,
- 2) w pkt 2 — są właściwe w sprawach dotyczących realizacji budżetu wojewody,

3) w pkt 3 — są właściwe w sprawach dotyczących realizacji budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 161. 1. Organem orzekającym w pierwszej instancji w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, w zakresie dotyczącym Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Krajowego Biura Wyborczego, Państwowej Inspekcji Pracy i jednostek im podległych lub przez nich nadzorowanych, jest wspólna komisja orzekająca powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród kandydatów własnych oraz zgłoszonych przez Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Kierownika Krajowego Biura Wyborczego, Głównego Inspektora Pracy, Prezesów Sądów i Trybunału.

2. Przewodniczącego i zastępców przewodniczącego komisji, o której mowa w ust. 1, powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej spośród jej członków, a rzecznika dyscypliny finansów publicznych właściwego w tym zakresie i jego zastępcę powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej spośród kandydatów przedstawionych przez organy wymienione w ust. 1.

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w uzgodnieniu z organami wymienionymi w ust. 1, może ustalić, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczególne zasady organizacji pracy i tryb postępowania przed wspólną komisją orzekającą oraz zasady wykonywania prawomocnych rozstrzygnięć,
- 2) tryb działania rzecznika dyscypliny finansów publicznych właściwego w sprawach rozpoznawanych przez wspólną komisję orzekającą,
- 3) zakres jawności rozpraw prowadzonych przez wspólną komisję orzekającą.

4. Siedzibę, warunki materialno-techniczne, obsługę prawną i administracyjną działania wspólnej komisji i rzecznika dyscypliny finansów publicznych, o którym mowa w ust. 2, zapewnia Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Ponosi ona także wydatki związane z ich funkcjonowaniem.

Art. 162. 1. W skład komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wchodzi: przewodniczący, jego zastępcy i członkowie.

2. Przewodniczącego, jego zastępców i pozostałych członków komisji pierwszej instancji powołuje i odwołuje odpowiednio właściwy minister, przewodniczący komitetu wchodzący w skład Rady Ministrów, Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów lub wojewoda.

3. Tryb powołania przewodniczącego, zastępców przewodniczącego i członków komisji orzekającej przy regionalnej izbie obrachunkowej określa ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. Nr 85, poz. 428, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, z 1995 r. Nr 124, poz. 601, z 1996 r. Nr 58, poz. 262, Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 41, poz. 255, Nr 106, poz. 679, Nr 113, poz. 734 i Nr 141, poz. 943).

4. Przewodniczącego i zastępców przewodniczącego Główniej Komisji Orzekającej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Finansów, a członków komisji powołuje i odwołuje Minister Finansów.

Art. 163. 1. Członkowie komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych są w zakresie orzekania niezawiśli i podlegają tylko ustawom.

2. Kadencja komisji trwa 4 lata.

Art. 164. 1. Osobom wchodzącym w skład komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz rzecznikom dyscypliny finansów publicznych i ich zastępcom przysługuje ryczałtowe wynagrodzenie.

2. Członkom składu orzekającego komisji, oskarżycielowi i protokolantowi przysługuje ryczałtowe wynagrodzenie za udział w rozprawie lub posiedzeniu.

3. Kierownik jednostki będący pracodawcą osoby powołanej w skład komisji orzekającej, a także pełniący funkcję rzecznika dyscypliny finansów publicznych lub jego zastępcy, obowiązany jest zwolnić ją z obowiązków służbowych na czas niezbędny do wywiązania się ze sprawowanej funkcji. Pracownik jednostki sektora finansów publicznych zachowuje prawo do wynagrodzenia za ten czas.

Rozdział 4

Zasady postępowania

Art. 165. 1. Kierownik jednostki sektora finansów publicznych (jednostki korzystającej ze środków publicznych) oraz kierownik jednostki nadrzędnej, a także organ kontroli, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić właściwego rzecznika dyscypliny finansów publicznych o ujawnionym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych.

2. Rzecznik dyscypliny finansów publicznych może, w celu ustalenia, czy istnieją podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie, i zebrania danych niezbędnych do sporządzenia takiego wniosku albo do jego uzupełnienia lub sprawdzenia faktów podanych w zawiadomieniu, w granicach swojej właściwości, zwać do złożenia zeznań, wyjaśnień i opinii oraz do wydawania albo okazania przedmiotu lub dokumentu mającego stanowić niezbędny dowód w sprawie.

Art. 166. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wszczyna przewodniczący komisji orzekającej pierwszej instancji na podstawie wniosku o ukaranie, złożonego przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych, Ministra Finansów, Najwyższą Izbę Kontroli lub prezesa regionalnej izby obrachunkowej.

2. Wniosek o wszczęcie postępowania, złożony przez Ministra Finansów lub Najwyższą Izbę Kontroli, jest wiążący dla rzecznika dyscypliny finansów publicznych.

3. Oskarżyciel nie może bez zgody Głównego Rzecznika dyscypliny finansów publicznych odstąpić od popierania wniosku o ukaranie złożonego przez prezesa regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 167. 1. W terminie 30 dni od otrzymania wniosku o ukaranie przewodniczący komisji orzekającej pierwszej instancji wszczyna postępowanie, wyznacza skład orzekający i termin rozprawy lub wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

2. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania stronom oraz składającemu wniosek o ukaranie przysługuje zażalenie.

3. O wszczęciu postępowania przewodniczący komisji orzekającej zawiadamia strony i tego, kto złożył wniosek o ukaranie. Obwiniony wraz z zawiadomieniem o wszczęciu postępowania otrzymuje kopię wniosku o ukaranie. Kopię tego wniosku otrzymuje także rzecznik dyscypliny finansów publicznych, jeżeli wniosek o ukaranie złożył inny organ.

4. O wszczęciu postępowania zawiadamia się kierownika zakładu pracy obwinionego, a jeżeli sprawa dotyczy kierownika zakładu — jednostkę nadrzędną.

5. Kierownik zakładu pracy obwinionego lub odpowiednio kierownik jednostki nadrzędnej, zawiadomiony o wszczęciu postępowania w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wstrzymuje, do czasu zakończenia postępowania, wręczenie obwinionemu wyróżnień, w tym zwłaszcza odznaczeń państwowych, związanych z pracą zawodową.

Art. 168. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest dwuinstancyjne.

2. Środkami zaskarżenia rozstrzygnięć wydanych przez komisje orzekające pierwszej instancji są odwołania lub zażalenia.

Art. 169. 1. Rozprawa przed komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest jawna. W siedzibie komisji orzekającej wywieszona jest zawiadomienie o terminie i przedmiocie rozprawy, w miejscu dostępnym dla interesantów, co najmniej na 7 dni przed rozprawą.

2. Wyłączenie jawności rozprawy (lub części rozprawy) przed komisją orzekającą może nastąpić wyłącznie:

- 1) ze względu na ochronę tajemnicy państwowej,
- 2) z uwagi na zagrożenie spokoju i porządku publicznego.

3. Ogłoszenie orzeczenia w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych odbywa się jawnie.

4. Organ, przy którym powołano komisję orzekającą, zapewnia warunki umożliwiające jawny przebieg rozprawy.

Art. 170. W postępowaniu w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych stosuje się odpowiednio przepisy art. 5—9, art. 10 § 1 pkt 1—5, 7 i 9, art. 18, art. 18a, art. 18b, art. 18c, art. 21 § 4, art. 26 § 1 i 3, art. 28 § 1, 3 i 4, art. 30—31, art. 34—39, art. 46—51, art. 52 § 1, art. 53—55, art. 57—58, art. 59 § 1, art. 60, art. 62, art. 63 § 1, art. 79 § 2—5, art. 80, art. 84—86, art. 89, art. 91, art. 93, art. 119—125, art. 126 § 1—3, art. 127—128, art. 128a § 2, art. 129—134 i art. 135 § 1 i 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 1971 r. Nr 12, poz. 116, z 1972 r. Nr 49, poz. 312, z 1975 r. Nr 16, poz. 91 i Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 16, poz. 125 i Nr 45, poz. 291, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1985 r. Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, Nr 43, poz. 251 i Nr 72, poz. 422, z 1991 r. Nr 32, poz. 131 i Nr 94, poz. 419, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, z 1995 r. Nr 95, poz. 475, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 102, poz. 643 i Nr 123, poz. 779 oraz z 1998 r. Nr 113, poz. 717).

Art. 171. 1. Minister właściwy do spraw obrony narodowej, minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz minister właściwy do spraw zagranicznych mogą w porozumieniu z Ministrem Finansów ustalić, w drodze rozporządzenia, zakres jawności i tryb postępowania przed resortową komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

2. Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Ministra Finansów i Szefa Urzędu Ochrony Państwa, może ustalić, w drodze rozporządzenia, zakres jawności i tryb postępowania przed resortową komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Art. 172. 1. Nieważność prawomocnego rozstrzygnięcia nieważnego z mocy prawa stwierdza Główna Komisja Orzekająca.

2. Na wniosek Ministra Finansów Główna Komisja Orzekająca może uchylić prawomocne rozstrzygnięcie, jeżeli jest ono sprzeczne z prawem lub oczywiście niesłuszne.

Art. 173. 1. Na rozstrzygnięcia Głównej Komisji Orzekającej w przedmiocie stwierdzenia nieważności, uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia oraz na prawomocne rozstrzygnięcia kończące postępowanie w toku instancji służy skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego — w trybie określonym ustawą z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym

(Dz.U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515 oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679, Nr 114, poz. 739 i Nr 144, poz. 971).

2. Wniesienie skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego na prawomocne rozstrzygnięcie nie wstrzymuje jego wykonania, chyba że sąd tak postanowi.

Art. 174. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb wykonywania i egzekwowania kary przewidzianej w art. 147 ust. 1 pkt 4 ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) organów właściwych do jej egzekwowania,
- 2) zasad, trybu i warunków prowadzenia rejestru ukaranych taką karą oraz trybu zasięgnięcia informacji z tego rejestru.

Art. 175. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady powoływania i odwoływania oraz ustalania właściwości rzeczników dyscypliny finansów publicznych, ich prawa i obowiązki oraz tryb działania, a w szczególności:

- 1) sposób prowadzenia postępowania, o którym mowa w art. 165 ust. 2,
- 2) terminy wnoszenia wniosków o ukaranie,
- 3) warunki odmowy wniesienia wniosku o ukaranie oraz postępowanie w przypadkach zaskarżenia postanowienia o odmowie wniesienia wniosku o ukaranie,
- 4) warunki i zasady wyplatania oraz wysokość ryczałtowego wynagrodzenia miesięcznego oraz wynagrodzenia za udział w rozprawie lub posiedzeniu, należnych rzecznikowi dyscypliny finansów publicznych lub jego zastępcy.

Art. 176. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady powoływania i odwoływania osób wchodzących w skład komisji orzekających oraz ich prawa i obowiązki, a w szczególności:

- 1) wymagania, jakie spełniać muszą osoby powoływane w skład komisji orzekających i przypadki, w których dopuszczalne jest odwołanie członka komisji orzekającej przed upływem kadencji,
- 2) warunki, zasady i wysokość wyplatanego ryczałtowego wynagrodzenia miesięcznego należnego przewodniczącemu i zastępcy przewodniczącego oraz członkom komisji orzekającej,
- 3) warunki, zasady i wysokość wynagrodzenia należnego członkowi komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych i protokolantowi za udział w rozprawie lub posiedzeniu.

Art. 177. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb udzielania osobom wchodzącym w skład komisji orzekających i rzecznikom dyscypliny finansów publicznych pierwszej

i drugiej instancji zwolnień od obowiązków służbowych oraz warunki, zasady wypłacania i tryb zwrotu zarobków utraconych przez te osoby, a także zwracania im kosztów odbywania podróży służbowych.

Art. 178. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania właściwości i postępowania przed komisjami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w pierwszej i drugiej instancji oraz stwierdzania nieważności z mocy prawa i uchylania prawomocnych rozstrzygnięć, a w szczególności:

- 1) uprawnienia przewodniczącego Główniej Komisji Orzekającej co do rozstrzygania sporów o właściwość komisji,
- 2) zasady działania komisji orzekających i tryb postępowania przed nimi, w tym tryb zwoływania i przeprowadzania rozprawy przed komisją orzekającą pierwszej i drugiej instancji, tryb postępowania w drugiej instancji, szczegółowe zasady i tryb składania środków zaskarżenia, właściwość co do rozpoznawania środków zaskarżenia w drugiej instancji,
- 3) środki zaskarżania rozstrzygnięć wydanych przez organy orzekające pierwszej instancji, terminy i osoby uprawnione do ich wnoszenia, organy właściwe do ich rozpoznawania w drugiej instancji,
- 4) tryb postępowania o stwierdzenie nieważności rozstrzygnięcia z mocy prawa i zasady postępowania w tym zakresie,
- 5) zakres i terminy składanych przez komisje orzekające i rzeczników dyscypliny finansów publicznych sprawozdań z działalności.

Art. 179. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) regulamin działania komisji orzekających,
- 2) zasady wykonywania organizacyjno-prawnej i biurowej obsługi komisji orzekających i rzeczników dyscypliny finansów publicznych,
- 3) zasady organizowania, prowadzenia i finansowania szkolenia członków komisji orzekających i rzeczników dyscypliny finansów publicznych,
- 4) warunki, na jakich akta spraw o naruszenie dyscypliny finansów publicznych podlegają zniszczeniu w całości lub w części albo przekazaniu archiwom państwowym.

DZIAŁ VI

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 180. W ustawie z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 650 i Nr 145, poz. 946) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 39 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Gospodarka finansowa środkami, o których mowa w ust. 3, jest prowadzona przez Ministra Finansów w formie określonej w art. 21 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014).”;

2) w art. 47b ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Gospodarka finansowa środkami, o których mowa w art. 47a ust. 1, jest prowadzona przez Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki w formie określonej w art. 21 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014).”

Art. 181. W ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. Nr 85, poz. 428, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, z 1995 r. Nr 124, poz. 601, z 1996 r. Nr 58, poz. 262 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 41, poz. 255, Nr 106, poz. 679, Nr 113, poz. 734 i Nr 141, poz. 993) w art. 17 w ust. 2 skreśla się pkt 4.

Art. 182. W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591, z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933 i 934, Nr 140, poz. 939 i Nr 141, poz. 945 oraz z 1998 r. Nr 60, poz. 382, Nr 106, poz. 668 i Nr 107, poz. 669) w art. 2 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) gmin, powiatów, województw i ich związków, a także państwowych, gminnych, powiatowych i wojewódzkich:

- a) jednostek budżetowych,
- b) gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych,
- c) zakładów budżetowych,
- d) funduszy celowych.”

Art. 183. W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647, z 1997 r. Nr 133, poz. 883 oraz z 1998 r. Nr 117, poz. 756) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) «państwowa sfera budżetowa» — rozumie się państwowe jednostki organizacyjne, które prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych w art. 18—20 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014), oraz szkoły wyższe i inne jednostki prowadzące gospodarkę finansową na zasadach określonych w art. 30 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 63, poz. 314, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 43, poz. 163,

Nr 105, poz. 509 i Nr 121, poz. 591, z 1996 r. Nr 5, poz. 34 i Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 96, poz. 590, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 50, poz. 310 i Nr 106, poz. 668),”;

- 2) w art. 6 w ust. 2 wyrazy „art. 45 ustawy — Prawo budżetowe” zastępuje się wyrazami „art. 96 ustawy o finansach publicznych”.

Art. 184. W ustawie z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 493 i Nr 156, poz. 775 oraz z 1997 r. Nr 106, poz. 673, Nr 115, poz. 741 i Nr 141, poz. 943) w art. 2 w pkt 6 skreśla się wyrazy „fundacji bądź”.

Art. 185. W ustawie z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz. U. Nr 160, poz. 1080) w art. 1 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) samorządowych jednostek budżetowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych prowadzących gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014).”

Art. 186. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. Nr 91, poz. 576) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 18 skreśla się pkt 8;
- 2) w art. 64 w ust. 1 wyrazy „na podstawie Prawa budżetowego” zastępuje się wyrazami „na podstawie ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014)”;
- 3) w art. 65 skreśla się ust. 3;
- 4) w art. 66 w ust. 2 w pkt 1 wyrazy „zasady Prawa budżetowego” zastępuje się wyrazami „zasady ustawy, o której mowa w art. 64 ust. 1,”;
- 5) w art. 72 skreśla się pkt 4;
- 6) skreśla się art. 73.

Art. 187. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 91, poz. 578) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 55 w ust. 2 w pkt 1 wyrazy „zasady prawa budżetowego” zastępuje się wyrazami „zasady ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014);
- 2) skreśla się art. 62.

Art. 188. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74, Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz. 734 i Nr 123, poz. 775) w art. 60 skreśla się ust. 2.

Art. 189. Ilekroć przepisy ustaw odrębnych odwołują się do przepisów, zasad lub definicji zawartych w ustawie z dnia 5 stycznia 1991 r. — Prawo budżetowe, należy przez to rozumieć odpowiednie przepisy, zasady lub definicje zawarte w niniejszej ustawie.

Rozdział 2

Przepisy przejściowe

Art. 190. 1. Do dnia 1 stycznia 2001 r. dla obsługi budżetu państwa są prowadzone następujące rachunki bankowe:

- 1) centralny rachunek bieżący budżetu państwa,
- 2) rachunek bieżący środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi,
- 3) rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, z wyodrębnieniem subkont dla dochodów i wydatków,
- 4) rachunki bieżące urzędów skarbowych dla gromadzenia dochodów budżetowych,
- 5) rachunki bieżące państwowych funduszy celowych,
- 6) rachunki bieżące gospodarstw pomocniczych i zakładów budżetowych,
- 7) rachunki pomocnicze.

2. Obsługę bankową budżetu państwa w zakresie rachunków bankowych wymienionych w ust. 1 — z wyłączeniem rachunków państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej — prowadzi Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Obsługa bankowa rachunków wymienionych w ust. 1 pkt 6 i 7 może być wykonywana przez dowolne banki.

4. Obsługa bankowa rachunków budżetu państwa prowadzona jest w ramach umowy rachunku bankowego i obowiązujących norm prawnych.

5. W ramach obsługi bankowej budżetu państwa Narodowy Bank Polski:

- 1) udostępnia Ministerstwu Finansów oraz Najwyższej Izbie Kontroli informacje o stanach środków na rachunkach wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 3—5,
- 2) sporządza sprawozdania z wykonania budżetu państwa w zakresie i terminach uzgodnionych z Ministrem Finansów.

6. Minister Finansów, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obsługi rachunków bankowych wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 3—7 oraz zakres informacji wymienionej w ust. 5 pkt 1 i sprawozdań wymienionych w ust. 5 pkt 2.

Art. 191. Rachunki środków na finansowanie inwestycji jednostek i zakładów budżetowych prowadzone poza Narodowym Bankiem Polskim ulegają likwidacji z dniem 31 grudnia 1999 r.

Art. 192. Rada Ministrów może nadać strategicznym programom rządowym, ustanowionym przed dniem wejścia w życie ustawy, status programów wieloletnich.

Art. 193. Do dnia 31 grudnia 2000 r. mogą funkcjonować środki specjalne utworzone na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych (Dz. U. Nr 42, poz. 184, z 1993 r. Nr 38, poz. 166 i z 1997 r. Nr 34, poz. 208) i w tym okresie prowadzą gospodarkę finansową i dokonują rozliczeń z budżetem państwa na zasadach określonych w wymienionym rozporządzeniu.

Art. 194. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej wszczęte przed wejściem w życie przepisów ustawy prowadzone jest według przepisów dotychczasowych, chyba że przepisy niniejszej ustawy są korzystniejsze dla obwinionego.

2. Kadencja komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, powołanych przed wejściem w życie ustawy, wygasa w dniu powołania odpowiedniej komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, nie później niż w dniu 31 marca 1999 r.

3. Rzecznicy dyscypliny budżetowej, powołani przed wejściem w życie ustawy, pełnią swe funkcje do czasu powołania odpowiednich rzeczników dyscypliny finansów publicznych, nie dłużej niż do dnia 31 marca 1999 r.

4. Po upływie kadencji komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej i zaprzestaniu pełnienia funkcji przez rzecznika dyscypliny budżetowej postępowanie, o którym mowa w ust. 1, przejmuje odpowiednia komisja orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Prawa i obowiązki rzecznika przejmuje odpowiedni rzecznik dyscypliny finansów publicznych.

Art. 195. 1. Właściwość komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych regionalnych izb obrachunkowych dostosowuje się do zakresu nadzoru sprawowanego przez izbę nad jednostkami samorządu terytorialnego.

2. Wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy postępowania o naruszenie dyscypliny budżetowej w jednostce nie objętej już nadzorem danej regionalnej izby obrachunkowej prowadzi do końca organ orzekający, który wszczął postępowanie.

3. Sprawy o naruszenie dyscypliny budżetowej, w których nie wszczęto postępowania przed wejściem ustawy w życie, rozpoznaje komisja orzekająca regionalnej izby obrachunkowej właściwej dla danej jednostki samorządu terytorialnego po wejściu w życie ustawy.

4. W przypadku likwidacji regionalnej izby obrachunkowej postępowanie o naruszenie dyscypliny budżetowej lub dyscypliny finansów publicznych, wszczęte przed dniem likwidacji, przejmuje komisja orzekająca izby właściwej dla podstawowej jednostki samorządu terytorialnego, w której siedzibę miała likwidowana regionalna izba obrachunkowa. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 196. 1. Dotychczasowe komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, powołane na podstawie ustawy — Prawo budżetowe, są odpowiednio właściwe w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych do momentu wygaśnięcia ich kadencji, zgodnie z art. 194 ust. 2.

2. Dotychczasowi rzecznicy dyscypliny budżetowej są, odpowiednio, właściwi w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych do momentu powołania rzecznika dyscypliny finansów publicznych, zgodnie z art. 194 ust. 3.

3. Członkowie komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej i rzecznicy dyscypliny budżetowej, o których mowa w ust. 1 i 2, nie mają prawa do ryczałtowego wynagrodzenia przewidzianego w ustawie.

Art. 197. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej w zakresie dotyczącym czynu, który nie jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych, podlega umorzeniu.

2. Kary za naruszenie dyscypliny budżetowej, wymierzone za czyn, o którym mowa w ust. 1, uważa się za niebyte i ulegają zatarciu. Orzeczenia o ukaraniu za taki czyn wyłącza się z akt osobowych pracownika i niszczy.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, nie egzekwuje się orzeczonych kar pieniężnych. Kary pieniężne wyegzekwowane lub częściowo wyegzekwowane nie podlegają zwrotowi.

4. Jeżeli karę, o której mowa w ust. 2, wymierzono łącznie za czyn, który nie jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych, oraz czyn, który jest takim naruszeniem, ulega ona zatarciu po upływie 2 lat od wykonania kary lub przedawnienia jej wykonania.

Art. 198. Przepisy ustawy w zakresie stwierdzenia nieważności z mocy prawa prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych lub uchylecia prawomocnego rozstrzygnięcia, z wyłączeniem uchylecia na niekorzyść obwinionego, stosuje się odpowiednio do prawomocnych rozstrzygnięć w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Art. 199. Rada Ministrów dokona analizy celowości działania państwowych funduszy celowych, powołanych na mocy ustawy, oraz jednostek organizacyjnych (agencji) i przedstawi wnioski Sejmowi w terminie do dnia 31 grudnia 1999 r.

Art. 200. Jednostki podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw obrony narodowej dostosują, w terminie do dnia 1 stycznia 2001 r., obowiązujące szczególne zasady rachunkowości do postanowień art. 14.

Art. 201. 1. Do chwili wejścia w życie ustawy, wypełniającej dyspozycję art. 216 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do sposobu obliczania wartości krajowego produktu brutto, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego jest obowiązany do ogłoszenia, w drodze obwieszczenia, wartości szacunku krajowego produktu brutto, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego jest obowiązany do ogłoszenia pierwszego szacunku produktu krajowego brutto, o którym mowa w ust. 1, za dany rok w terminie do 15 maja roku następnego.

3. Do chwili wejścia w życie ustawy, o której mowa w ust. 1, w sytuacji gdy relacja, o której mowa w art. 45 ust. 1, przekracza 60%, stosuje się odpowiednio przepisy art. 45 ust. 1 pkt 3.

Rozdział 3

Przepisy końcowe

Art. 202. 1. Traci moc ustawa z dnia 5 stycznia 1991 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, Nr 121, poz. 591 i Nr 133, poz. 685, z 1995 r. Nr 78, poz. 390, Nr 124, poz. 601 i Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 621 i Nr 139, poz. 647 oraz

z 1997 r. Nr 54, poz. 348, Nr 79, poz. 484, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 775 i 778, Nr 133, poz. 883, Nr 137, poz. 926, Nr 141, poz. 943 i Nr 158, poz. 1042).

2. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie ustawy w zakresie, w jakim nie pozostają w sprzeczności z przepisami ustawy, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2000 r.

3. Wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zarządzenia i rozporządzenia w sprawie emisji skarbowych papierów wartościowych zachowują moc i wyemitowane na ich podstawie obligacje oferowane i wykupywane są na zasadach w nich zawartych.

4. Wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zarządzenie regulujące zasady emitowania bonów skarbowych zachowuje moc do daty wejścia w życie stosownego rozporządzenia, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2000 r.

5. Ogłoszenie relacji, o której mowa art. 12 ust. 1 pkt 2, następuje po raz pierwszy za rok 1999.

Art. 203. Ustawa nie ma zastosowania do opracowania budżetu państwa i uchwał budżetowych na 1999 r.

Art. 204. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 151 ust. 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*

1015

USTAWA

z dnia 10 grudnia 1998 r.

o zmianie ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Art. 1. W ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62 oraz z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 139, poz. 934) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w ust. 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Zakład ubezpieczeń nie może ustalać stawek ubezpieczeniowych poniżej kosztów świadczenia ochrony ubezpieczeniowej w celu eliminacji konkurencji.”;

2) tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie:

„Rozdział 4. Warunki podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej przez zagraniczne zakłady ubezpieczeń”;

3) skreśla się art. 38—39a;

4) art. 40 i 41 otrzymują brzmienie:

„Art. 40. Przepisy ustawy, z wyjątkiem przepisów rozdziału 10, stosuje się do głównych oddziałów zagranicznych zakładów ubezpie-